(VERSIE 20.2.2020)

Bernard J.J.Krijbolder

MET DE DOOD OP DE HIELEN

AANTEKENINGEN OMTRENT MIJN VOOROUDERS EN DE FRANSE STAAT

Veel Nederlanders hebben "buitenlanders" onder hun voorouders. Een logische consequentie van onze vaderlandse geschiedenis. Misschien zijn we juist daarom wel echte Nederlanders, of Europeanen. Voor mij en mijn broers en zussen is dit exotische element in onze kwartierstaat[i] dominant. Als we iets verder teruggaan in de geschiedenis, blijft er percentueel bijzonder weinig over van een "Bataafse" herkomst. Nee, de Wassenaarse Krijbolders -waartoe ik behoor- zijn een smeltkroes van -in eerste aanleg tot de Middeleeuwen- onder andere Zwitserse, Duitse, Deense, Britse, Waalse, Franse en Nederlandse families. Deze mix vermoedelijk gecompleteerd met vleugjes Boheems- en "zigeuner"bloed.

Gedurende de laatste jaren is een tendens waarneembaar, waarbij overheden worden geacht of politiek geprest verontschuldigingen aan te bieden aan andere staten of groeperingen van personen voor gedrag in het verleden. Soms acht ik dit begrijpelijk, indien we spreken over recente gebeurtenissen, waarvan slachtoffers nog in leven zijn. Ik merk evenwel, dat ik mij erger aan het opdringen van historisch schuldbesef voor zaken, die reeds lang achter ons liggen en vaak ook nog uit hun oorspronkelijke context worden gerukt. Is het vreemd, dat ik bij zulk gedram automatisch denk aan mijn talrijke voorouders, die om verschillende redenen, maar vaak wegens vervolging door overheden van huis en haard werden verdreven, hopend het vege lijf te redden? Als we, praktisch gesproken, de claimcultuur, die soms met die opdringerigheid gepaard gaat, mondiaal zouden toepassen, staan grote delen van de wereld in vuur en vlam, omdat de mensheid immers een spoor van vernieling heeft achtergelaten.

DOUCE FRANCE?

Frankrijk was eeuwenlang één van de staten, die haar eigen bevolking en die van andere Europese landen ernstig heeft gemaltraiteerd. Begrijp me goed: ik houd erg van Frankrijk en zal ook geen claim tot schadevergoeding indienen. Maar, misschien is het goed de betrekkingen tot Frankrijk op microniveau te beschouwen, aan de hand van mijn eigen voorgeslacht. Aanleiding hiervoor is, dat twee ontbrekende schakels in onze genealogie, door voortgaande digitalisering van bronnen, na meer dan 50 jaar onderzoek plotseling tevoorschijn kwamen.

I HUGENOTEN

Onze kwartierstaat telt maar liefst ca. 230 Franse en Waalse families -in Nederland gevestigd-, die om geloofsredenen uit Frankrijk en ten dele Wallonië gevlucht, resp. gemigreerd zijn[ii] Daaronder, bijvoorbeeld, de adellijke familie Drolenvaux uit Verviers, waarvan kleindochter Maria trouwde met de wereldberoemde geleerde Herman Boerhaave, wiens familie uit Hontschoten in Noord-Frankrijk stamde. Verder nog een viertal Doopsgezinde families als Seruys, Claris, des Muliers en Gesquier waarvan soms al leden in Frankrijk waren terechtgesteld. De geschiedenis van deze Hugenoten en Walen is van algemene bekendheid. Die hoeft hier dus niet te worden herhaald. De totale protestantse vluchtelingenstroom vanuit Frankrijk naar verschillende landen wordt soms op een miljoen personen geschat, de slachtoffers van talrijke, beruchte bloedbaden niet meegerekend.

Aert de Gelder: Herman Boerhaave, (1668-1738). Hoogleraar in de geneeskunde,
met zijn vrouw Maria Drolenvaux en dochter Johanna (latere gravin de Thoms) (Collectie Rijksmuseum)

II NICOLAS LE FEBVRE[iii] EN DE FRANSE REVOLUTIE

Mijn voormoeder Françoise Marguerite Nicole le Febvre, geboren op 15 maart 1796, gehuwd met Johannes van Stralen (ex matre Obijn, van Franse komaf), was de dochter van Nicolas le Febvre, citoyen volontaire (soldaat) in het Armée du Nord van de uit onze geschiedenis bekende generaal Jean-Charles Pichegru[iv], die eind 1794 Nederland bezette door over de bevroren wateren van de grote rivieren te trekken. Zij wordt op 20 maart d.a.v. gedoopt in de Waalse kerk (Vrouwekerk) te Leiden.

Françoise Marguerite Nicole, fille légitime de Nicolas le Febvre
natif de Bréboeuf, district de Pontoise département
de Seine inférieure, Citoyen Volontaire dans la 5me
Compagnie du 3me Bataillon de la 13me demi Brigade
seconde

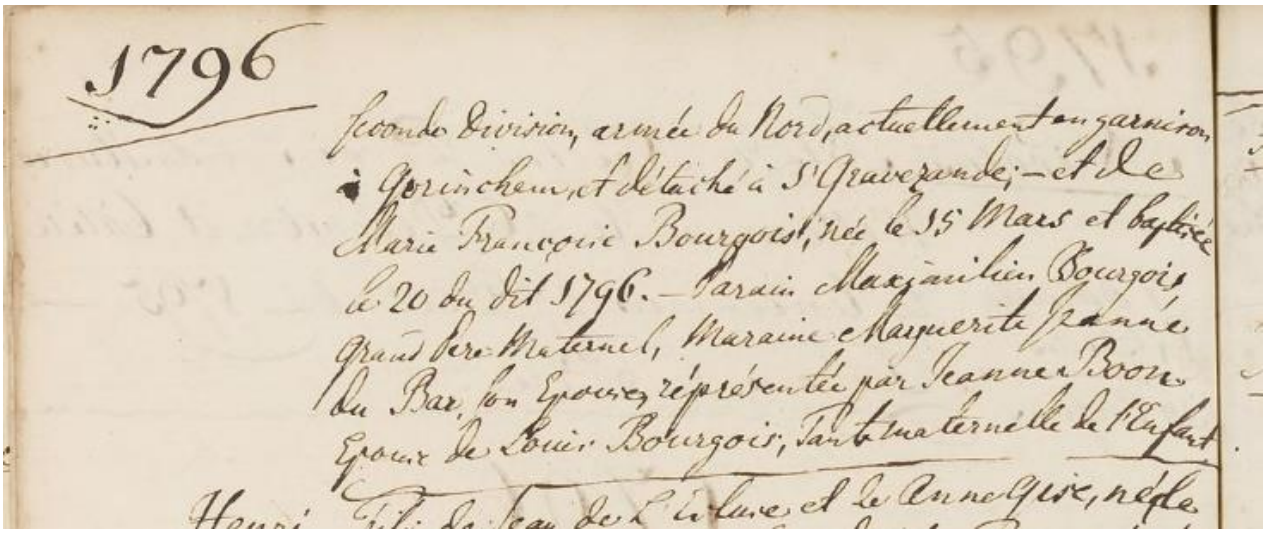

1796

seconde Division, armée du Nord, actuellement en garnison
à Gorinchem, et détaché à S'Gravezande; — et de
Marie Françoise Bourgois, née le 15 Mars et baptisée
le 20 du dit 1796. — Parain Maximilien Bourgois
grand pere maternel, Maraine Marguerite Jeanne
du Bar, son Epouse, représentée par Jeanne Boon
Epouse de Louis Bourgois, tante maternelle de l'Enfant.
Henri Fils de Jean de la Lature et de Anne Grise, né le

Françoise Marguerite Nicole le Febvre, doopinschrijving Waalse kerk, Leiden, 20 maart 1796

Vertaling doopinschrijving: *Françoise Marguerite Nicole, wettige dochter van Nicolas le Febvre, geboren te Bréboeuf, district Rouen, Departement Seine Inférieure, Burgervrijwilliger, in de 5e Compagnie, van het 3e Bataljon, van de 43e Halve Brigade, tweede divisie, Armée du Nord (Noorderleger), momenteel in garnizoen te Gorinchem, en gedetacheerd te 's-Gravezande; - en van Marie Françoise Bourgois; geboren 15 maart en gedoopt de 20e dezer 1796. – Peetvader Maximilien Bourgois, grootvader aan moederskant, peetmoeder Marguerite Jeanne du Bar, zijn echtgenote, vertegenwoordigd door Jeanne Boon, echtgenote van Louis Bourgois, tante aan moederskant van het kind. (*Opmerkingen: Boon kan ook een vertaling zijn van de oorspronkelijke naam Le Febvre; du Bar zal vrijwel zeker een vergissing zijn van de dominee.)

Nicolas, dienend bij de Franse bezettingsmacht, had over zijn verblijf geen gras laten groeien en trad, in garnizoen te Scheveningen verblijvend, op Tweede Kerstdag, 26 december 1795, met zijn circa zes maanden zwangere bruid, Marie Françoise Bourgois, in het huwelijk, ten overstaan van de schepenen te Leiden[v]. Nicolas werd vergezeld door zijn neef Charles Blanchard, die mogelijk ook deel uitmaakte van het Armée du Nord. Marie, wonend aan de Varkensmarkt te Leiden door Marguerite Crespelle, haar moeder. Opgemerkt zij, dat de familienamen Lefebvre, Bourg(e)ois en Blanchard op dat moment en met verschillende schrijfwijzen reeds over een lange periode voorkwamen in Leiden bij niet verwante families. Het gezin van de schoonouders van Nicolas, Maximilien Joseph Bourg(e)ois en Marguerite Crespelle vestigde zich eerst in de loop van de 18e eeuw in Leiden en was uiterst belijdend protestant. Het kwam uit het plaatsje Mouvaux bij Lille in Frankrijk, in die tijd een textielindustriestadje, waarvan veel inwoners de Calvinistische geloofsleer waren toegedaan. Vanaf de regeerperiode van keizer Karel V was daar al sprake van vervolging van protestanten. Een fors deel van de bevolking week uit of vluchtte, onder andere naar die andere textielstad: Leiden. Aangezien Nicolas Le Febvre rooms-katholiek was, is een huwelijk met de Waalsgereformeerde Marie Bourgois waarschijnlijk afgedwongen door de situatie, waarin het aanstaande echtpaar verkeerde. Overigens, alle kinderen uit hun huwelijk werden Waalsgereformeerd gedoopt.

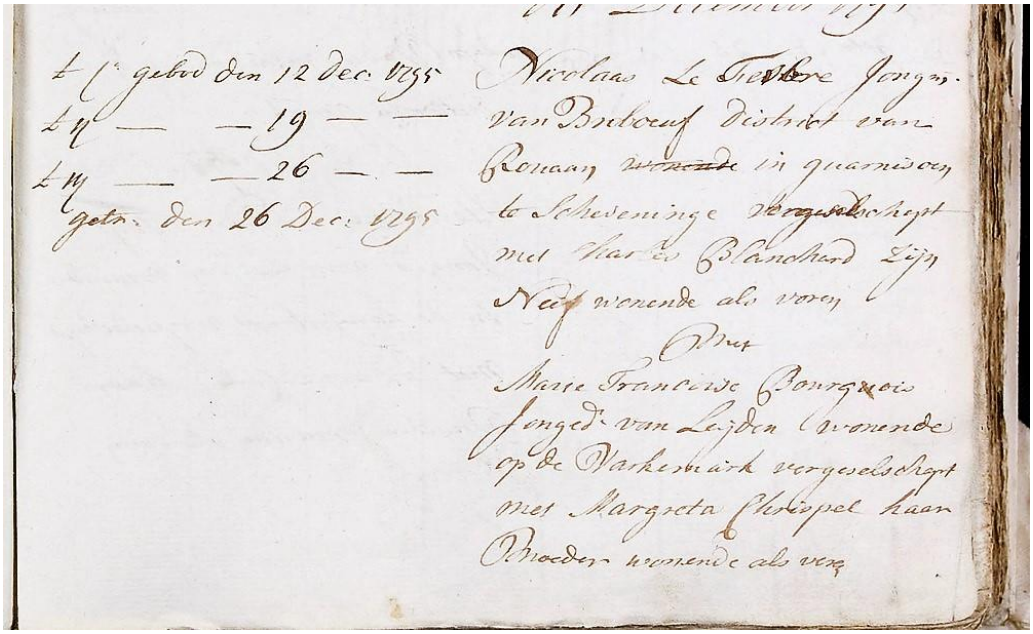
1e gebod den 12 Dec: 1795
2e — — 19 — —
3e — — 26 — —
geb. den 26 Dec: 1795

Nicolaas Le Febvre Jongm.
van Bréboeuf District van
Rouan wonende in garnizoen
te Scheveninge vergezelschapt
met Charles Blanchard zijn
Neef wonende als voren

Met
Marie Francoise Bourgois
Jongd. van Leijden wonende
op de Varkensmark vergezelschapt
met Margreta Crespel haar
Moeder wonende als voren

Huwelijksinchrijving Schepenen Leiden, Nicolas Le Febvre en Marie Françoise Bourgois, 26.12.1795

BRÉBOEUF, ELBEUF OF BELBEUF?

Waar kwam Nicolas Le Febvre nu eigenlijk vandaan? Bréboeuf? Er is een heiligverklaarde Jezuïet van die naam en een plaatsje in Canada. Niets daarvan te vinden in de buurt van Rouen in Frankrijk. De inschrijving van Nicolas in het stamboek van het Armée du Nord opheldering kunnen brengen. Maar, voor zover aanwezig, zou dat nog niet gedigitaliseerd en/of in slechte staat zijn. Mijn herhaalde pogingen om een kopie te verkrijgen bij de Service Historique de la Défense | Ministère des Armées in

het Chateau de Vincennes bij Parijs bleven aanvankelijk zonder resultaat. Naspeuringen in het Nationaal Archief te Den Haag en de website Wiewaswie op naamgenoten van Nicolas/Klaas Lefebvre en naamsvarianten, alsmede Charles Blanchard/Karel Blansjaar, leverden weliswaar een aantal documenten op, maar leverden niet het bewijs van identieke personen.

Twee andere plaatsen kwamen wel in aanmerking. Elbeuf is een gemeente in het Franse departement Seine-Maritime (regio Normandië) en telt 16.503 inwoners (1 januari 2016). De plaats maakt deel uit van het arrondissement Rouen en Belbeuf is eveneens een gemeente in het Franse departement Seine-Maritime (regio Normandië) en telt 2032 inwoners (1999). De plaats maakt ook deel uit van het arrondissement Rouen. In combinatie met een frequent in Frankrijk voorkomende familienaam als Lefebvre stemde dit gegeven mij als onderzoeker niet vrolijk.

Toen Nicolas Le Febvre te Leiden overleed in 1847 zou hij 79 jaar zijn geweest en bijgevolg rond 1768 moeten zijn geboren. Met dit gegeven heb ik hulp gevraagd via een forum van de genealogische website Geneanet, dat in Frankrijk nogal populair is. Mevrouw Agnès Boulet reikte mij welwillend de hand door het raadplegen van lokale bronnen.
Zij doorliep de parochieregisters en veronderstelde dat Nicolas is geboren in Belbeuf, dat dichterbij Rouen ligt dan Elbeuf. Zij vond op 4 februari 1769 de doop van een Nicolas Lefèvre, zoon van Pierre Lefèvre en Marie Anne Rouley. Het toeval wil, dat juist voorafgaand aan deze doopinschrijving de doop staat vermeld van de dochter van een Charles François Blanchard. Zou dat een neef zijn? Geen hard bewijs, maar wellicht een indicatie. Daarop vond zij in het jaar van de Franse Revolutie 1789 in Belbeuf het huwelijk van een van de broers van deze Nicolas, welke laatste de akte als getuige ondertekent. Daarin zag ik aanleiding tot het vergelijken van de handtekening met die van onze Nicolas. Zonder de pretentie van grafologische kennis, zie ik wel overeenkomsten tussen de handtekeningen, ondanks een tussenliggende periode van 40 jaar. Mevrouw Boulet beaamde dat, wijzend op de scheiding van familienaam en voorzetsel Le Febvre, de gelijke schrijfwijze van de gekruiste f en de s aan het einde. Dat de oudste zoon van Nicolas Pierre heette, zou een vernoeming naar diens grootvader kunnen inhouden.

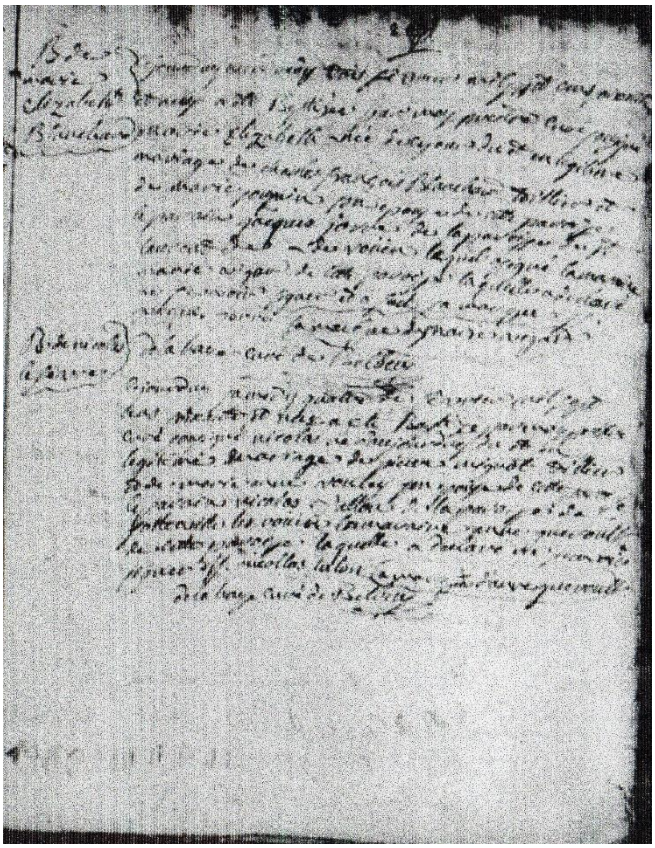

Doop Nicolas le Febvre (o) en Marie Elizabeth Blanchard (b) 1769

Eglise Notre Dame, Parochie St. Paul du Mesnil, Belbeuf

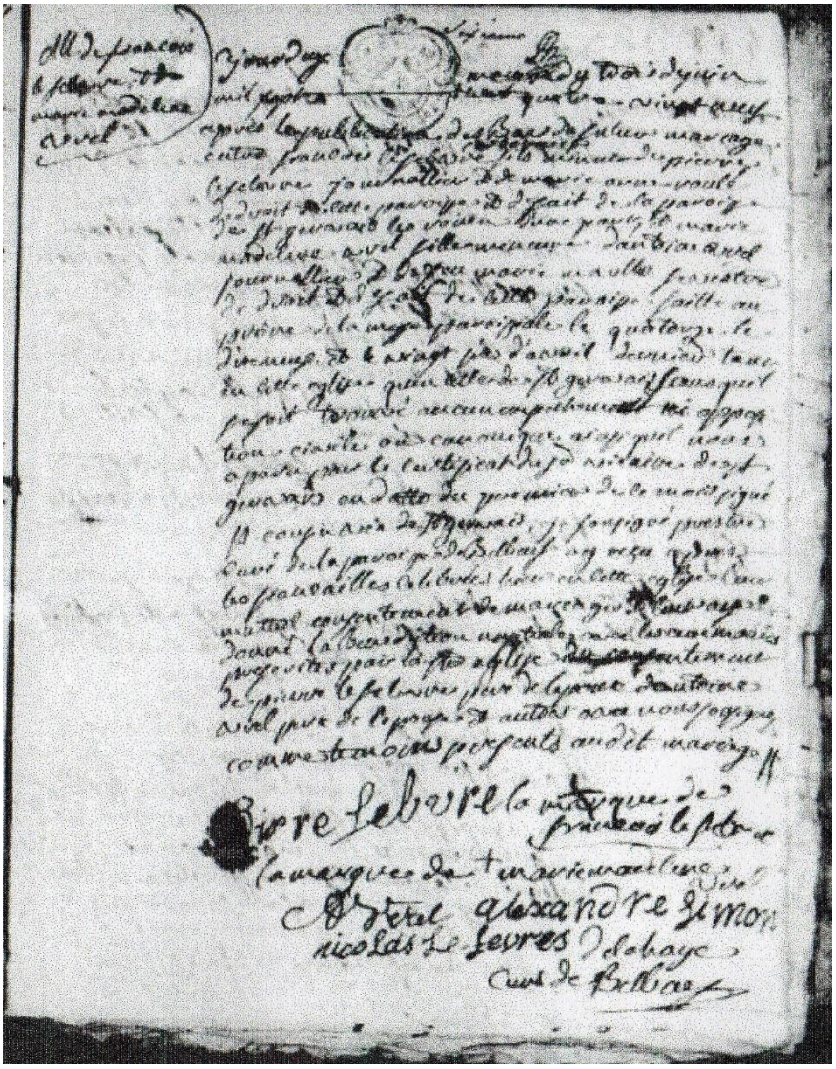

Handtekening Nicolas Le Febvre als trouwgetuige van broer in 1789

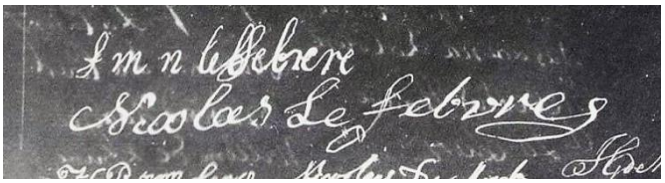

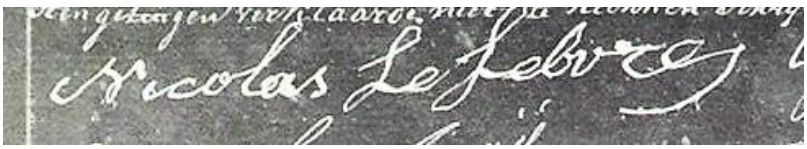

Handtekeningen vader Nicolas Le Febvre bij huwelijk kinderen

HET BEGIN VAN EEN DEFINITIEVE OPLOSSING

Na een aanvankelijk afwijzend bericht van de Service Historique de la Défense, schreef ik deze archiefinstantie op 18 december 2019 opnieuw een verzoekschrift in zo vlekkeloos mogelijk, inmiddels ouderwets Frans, conform wat mijn leraar placht te noemen: “le style Zola”. Ik waag te veronderstellen, dat zelfs de normaliter strenge Franse ambtenaar mij toen ontroerd een descente Den Haag - Vincennes wilde besparen, want met een keurige brief van 28 januari 2020[vi] , die ik hierbij afdruk, kwam de navolgende essentiële informatie:

Het stamboek van de 43e Halve-Brigade van 1e formatie, bewaard onder het kenmerk GR 17Yc 45, bevat betreffende uw voorouder de navolgende informaties:

Nummer 2179
Nicolas Lefebvre
Geboren in 1768 te Aufreville, departement van de Seine-Inférieure
Ingekomen in het 22e infanterieregiment op 3 germinal van het jaar 2
Doorgehaald van de controles wegens langdurige afwezigheid op 30 pluviôse van het jaar 4

Bij Aufreville is duidelijk sprake van een verschrijving. Dit moet het huidige dorp Amfreville-la-Mivoie zijn, grenzend aan het dorp Belbeuf in het huidige Departement Seine-Maritime (de naam werd gewijzigd wegens de negatieve connotatie met de woord: inferieur). Nicolas kwam dus bij dit 22e infanterieregiment volgens de Franse Republikeinse Kalender, die gedurende een aantal jaar de Gregoriaanse Kalender verving, op 23 maart 1794 en werd op 19 februari 1796 uitgeschreven. We weten door de doopinschrijving van dochter Françoise, dat Nicolas toen nog steeds in Franse dienst was, maar die doorhaling kan eenvoudig het gevolg zijn van constante verschuivingen van onderdelen in het Franse leger. “Amalgamé” werd dat genoemd. Nicolas was ten tijde van dienstneming dus 25 jaar. Er zijn nog wel een paar kleinigheden op te lossen, zoals de naam van zijn geboorteplaats, maar misschien had hij een doopbewijs bij zich van de parochie van Belbeuf en was de plaatsnaam daarop slordig geschreven. Het kerkje van toen in Amfreville, zo lezen wij elders, was moeilijk bereikbaar bij de geboorte van Nicolas.

Liberté • Égalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

MINISTÈRE DES ARMÉES

N° 269

SGA
Secrétariat général pour l'administration

DIRECTION
DES PATRIMOINES, DE LA MÉMOIRE,
ET DES ARCHIVES

SERVICE HISTORIQUE DE LA DÉFENSE

CENTRE HISTORIQUE DES ARCHIVES
DÉPARTEMENT DES SERVICES AU PUBLIC
DIVISION DES RECHERCHES DOCUMENTAIRES

Affaire suivie par :
AAP1 Alain Guéna
TEL : 01.41.93.21.22

Vincennes, le 28 JAN. 2020
N° 500593 ARM/SGA/DPMA/SHD/CHA/DSP/DRD

Monsieur,

En réponse à votre lettre enregistrée le 13 janvier 2020, j'ai l'honneur de vous faire connaître qu'il n'est plus réalisé de reproductions des registres matricules en raison de leur mauvais état de conservation.

Le registre matricule de la 43e demi-brigade de 1re formation, conservé sous la cote GR 17Yc 45, contient concernant votre ancêtre les informations suivantes :

N° 2179
Nicolas Lefebvre
Né en 1768 à Aufreville, département de la Seine-Inférieure
Entré au 22e régiment d'infanterie le 3 germinal 2e année
Rayé des contrôles pour longue absence le 30 pluviôse 4e année.

Je vous prie d'agréer, Monsieur, l'expression de ma considération distinguée.

Karine PERRISSIN-FABER
Attachée d'administration de l'État
Cheffe du département des services au public

Monsieur Bernard J.J. KRIJBOLDER

LA HAYE
PAYS-BAS

Service historique de la Défense – Château de Vincennes – Avenue de Paris – 94306 VINCENNES Cedex

Brief SHD 28 januari 2020

CITOYEN VOLONTAIRE

Nicolas Le Febvre was gewoon soldaat in het Franse leger, maar wordt “citoien volontaire” genoemd. Letterlijk vertaald betekent dat: burgervrijwilliger. Hoe zat dat precies? In de roerige jaren, die volgden op de Franse Revolutie van 1789 ontstond de conscriptie, de militaire dienstplicht. Onder het parool van Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap werd iedereen weliswaar “citoyen”, burger, maar dat impliceerde loyaliteit aan de staat. Na de Revolutie werd Frankrijk van verschillende kanten serieus bedreigd en besloot de overheid tot een oproep tot vrijwillige dienstneming, ter verdediging van het vaderland. Dat was aanvankelijk een doorslaand succes. Maar in de daaropvolgende jaren bleef er van de vrijwilligheid weinig anders over, dan de naam. De soldaten werden tot “volontaires de force”. Verplichte militaire dienst, dus. Dat zal bij Nicolas Le Febvre niet anders zijn geweest, naar wij veronderstellen. Gehuwde mannen, kostwinners konden vrijstelling van dienst krijgen. We weten niet hoe lang Nicolas in Nederland in dienst is gebleven. In 1813 vertrokken de Fransen definitief uit Nederland. In 1820 was hij timmermansknecht. (Twee van zijn zoons waren timmerman.) Ook terzake zou een militaire conduitestaat van Nicolas opheldering kunnen bieden. Nicolas en zijn vrouw overleden, respectievelijk in 1847 en 1832, wonend in een huisje aan de Pieterskerk te Leiden.

III DE BATAAFSE REPUBLIEK, KONINGRIJK HOLLAND EN INLIJVING DOOR NAPOLEON

Nadat Stadhouder Willem V in 1795 de wijk naar Engeland nam en de zogeheten Patriotten de macht overnamen met Franse militaire steun en de Bataafse Republiek, vanaf 1801 het Bataafs Gemenebest geheten, stichtten, die feitelijk een vazalstaat van Frankrijk was, vestigde onze voorvader, de Franse soldaat Nicolas Le Febvre hier zijn gezin, om niet meer te vertrekken. In 1806 werden de touwtjes strakker aangehaald door de benoeming van Lodewijk Napoleon tot koning van Holland. De zuidelijke provincies, waaronder een deel van Noord-Brabant, dat Département des Bouches-du-Rhin (Monden van de Rijn) ging heten, met ’s-Hertogenbosch als hoofdstad, werden Frans op 24 april 1810. Prefect, de hoogste bestuursambtenaar, werd de Fransman Nicolas baron Frémin de Beaumont. Later in 1810 werd de rest van ons land ingelijfd bij het Franse, Napoleontische keizerrijk. Deze situatie zou voortduren tot de omwenteling van eind 1813, die leidde tot het Koninkrijk der Nederlanden onder koning Willem I. We weten uit onze familiegeschiedenis, dat onze voorvader Coenraedus Krijbolder, in ’s-Hertogenbosch bijgenaamd “Zwarte Coen”, aanhanger van het Huis van Oranje, weinig op had met de “kezen”, de Patriotten en zich nadrukkelijk verzette tegen de door hen opgelegde Staatsregeling, de eerste “Grondwet” van ons land, van 1798.[vii]

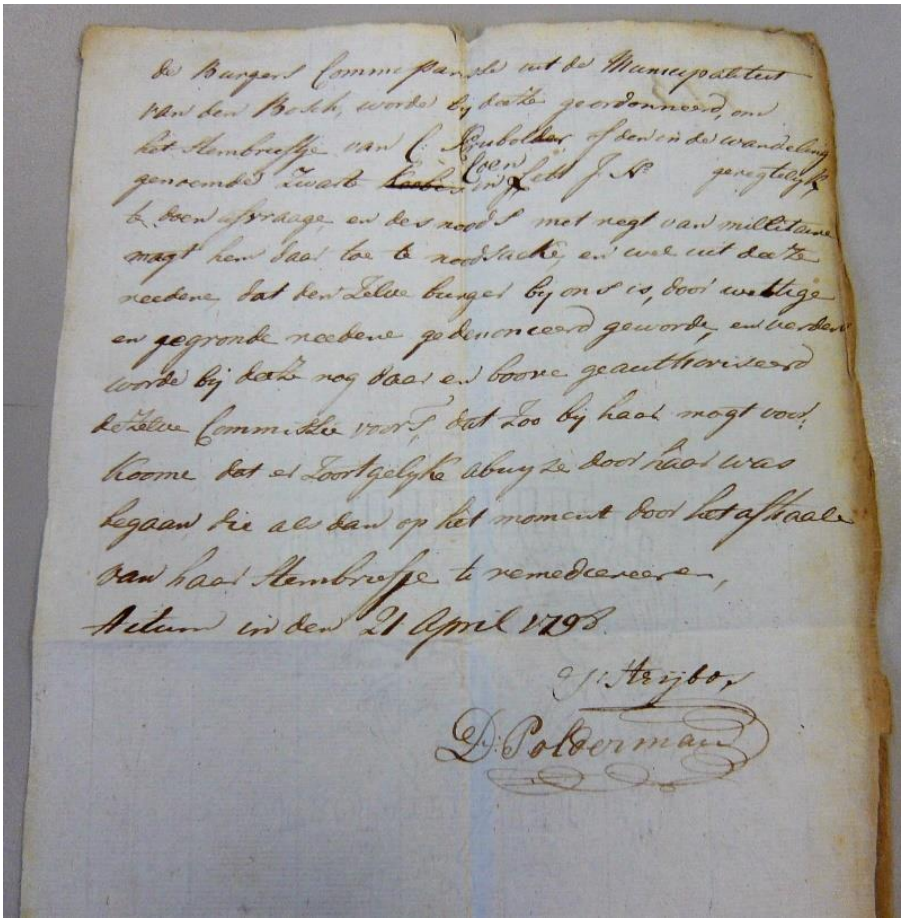

21 april 1798, Coenraedus Krijbolder, “Zwarte Coen” verzet zich tegen de Staatsregeling van 1798

VERLOREN ZONEN ACHTERHAALD

Vrijwel iedere genealoog wordt op enig moment geconfronteerd met een doodlopend spoor. Bij mij was dat onder meer het geval bij Henricus Krijbolder, het zesde kind van het echtpaar Coenraedus Crebolder/Krijbolder en Hendrina van Heeswijk[viii] en Fredrik Spindler, zoon van Johann Friedrich Spindler en Anna Koedijk, telg uit de familie van mijn grootmoeder aan vaderskant.[ix] Na tientallen jaren van onderzoek en dankzij moderne digitale bestanden blijken zij twee van de 53.000 Nederlandse mannen die tussen 1797 en 1814 onder Franse vlag hebben gestreden. Mijn dank gaat uit naar de heer W.Oteman, die zijn database, het resultaat van vele jaren speurwerk, aan het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) voor publicatie ter beschikking stelde. Op basis daarvan was verder onderzoek mogelijk. Onder meer in de bestanden van de Mémoire des hommes van de Franse Service Historique de la Défense.

HENRICUS KRIJBOLDER (1790 - ?)

Henricus, roepnaam Hendrik, Krijbolder wordt op 12 oktober 1790 Rooms-katholiek gedoopt in de parochie van St. Cathrien in Den Bosch. Toen nog een schuilkerk -dat was een kapel in de Vughterstraat achter het huis “’t Swart Beerke”- , omdat de katholieke eredienst formeel verboden was en de kerk van St. Cathrien tot 1794 voor de protestantse eredienst in gebruik was. Omdat Hendrik verder niet voorkwam in de gebruikelijke genealogische bronnen en bij de volkstelling van 1814 ontbrak, gingen wij, naar nu blijkt ten onrechte, ervan uit, dat hij als kind zou zijn gestorven. Want hij bereikte terdege de volwassen leeftijd en was kleermaker van beroep.

DE CONSCRIPTIE IN NEDERLAND

De broer van Napoleon, was als koning Lodewijk Napoleon van 1806 – 1810 als koning van het Koningrijk Holland aangesteld. Hij trachtte met de nodige kunstgrepen de invoering van een algemene militaire dienstplicht, die in Frankrijk al bestond, te voorkomen, in de wetenschap dat dit tot ernstig verzet van de Nederlandse bevolking zou kunnen leiden. Toen in 1810 het Koningrijk Holland opging in het Keizerrijk Frankrijk werd ook in ons land de militaire dienstplicht (conscriptie) ingevoerd. Dat hield in dat iedere man van twintig jaar of ouder zich moest inschrijven. Door middel van loting werd bepaald welke loteling, “conscrit” genaamd, in het Franse leger dienst moest nemen. Lage lotingsnummers liepen het risico het eerst ingelijfd te worden. Rijke jongeren konden zich vaak tegen vergoeding laten vervangen door een zogeheten “remplaçant”. De dienstplicht werd allerminst met gejuich ontvangen. Op verschillende momenten was sprake van “conscriptieoproeren”, die met harde hand werden neergeslagen.

Spotprent uit 1813 op de conscriptie (Hermanus Fock, collectie: Rijksmuseum)

HENDRIK WORDT HENRI

Van de Napoleontische archieven van het Département des Bouches-du-Rhin is in ons land weinig bewaard gebleven. Ten tijde van het vertrek van de Fransen, eind 1813, hebben de Franse ambtenaren veel meegenomen, of vernietigd. Met veel moeite is het niettemin gelukt een gedeeltelijke reconstructie te maken van de wederwaardigheden van Hendrik Krijbolder met het Franse leger. Ofschoon we kunnen vermoeden, dat de oproep in 1811 voor de Franse dienstplicht ten huize Krijbolder grote weerzin heeft veroorzaakt, meldt Hendrik, geboren in 1790 en derhalve van de lichting 1810, zich voor de loting, die wordt geleid door de maire (burgemeester) van Den Bosch (Bois-le Duc), op dat moment Mr. A.G.Verheyen.

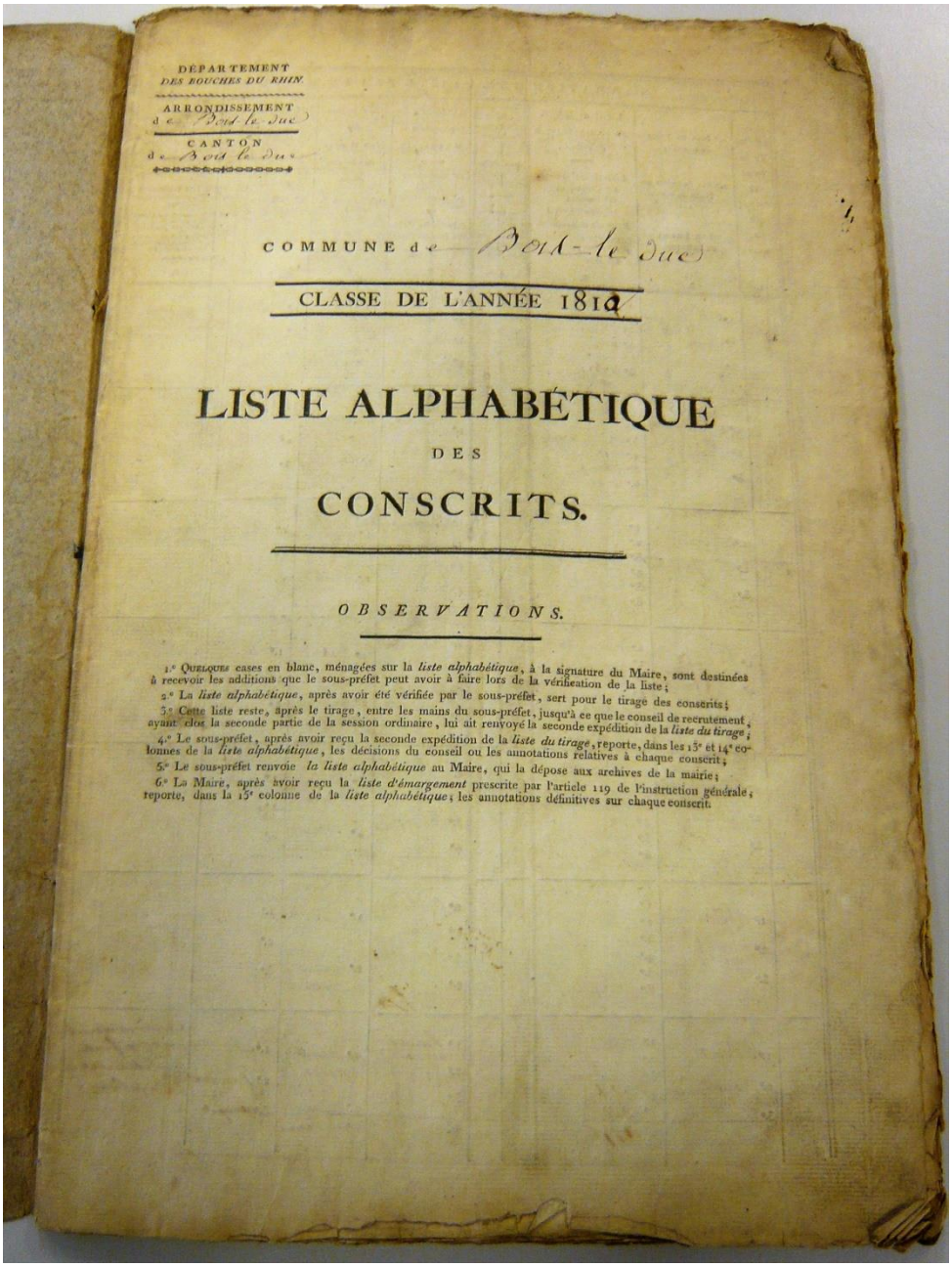

DÉPARTEMENT
DES BOUCHES DU RHIN.

ARRONDISSEMENT
de Bois le Duc

CANTON
de Bois le Duc

COMMUNE de Bois-le Duc

CLASSE DE L'ANNÉE 1810

LISTE ALPHABÉTIQUE
DES
CONSCRITS.

OBSERVATIONS.

1.° Quelques cases en blanc, ménagées sur la *liste alphabétique*, à la signature du Maire, sont destinées à recevoir les additions que le sous-préfet peut avoir à faire lors de la vérification de la liste;

2.° La *liste alphabétique*, après avoir été vérifiée par le sous-préfet, sert pour le tirage des conscrits;

3.° Cette liste reste, après le tirage, entre les mains du sous-préfet, jusqu'à ce que le conseil de recrutement, ayant clos la seconde partie de la session ordinaire, lui ait renvoyé la seconde expédition de la *liste du tirage*;

4.° Le sous-préfet, après avoir reçu la seconde expédition de la *liste du tirage*, reporte, dans les 13e et 14e colonnes de la *liste alphabétique*, les décisions du conseil ou les annotations relatives à chaque conscrit;

5.° Le sous-préfet renvoie *la liste alphabétique* au Maire, qui la dépose aux archives de la mairie;

6.° Le Maire, après avoir reçu la *liste d'émargement* prescrite par l'article 119 de l'instruction générale, reporte, dans la 15e colonne de la *liste alphabétique*, les annotations définitives sur chaque conscrit.

Voorblad alfabetische lijst van de conscrits, lichting 1810, uit 1811. (Erfgoed 's-Hertogenbosch)

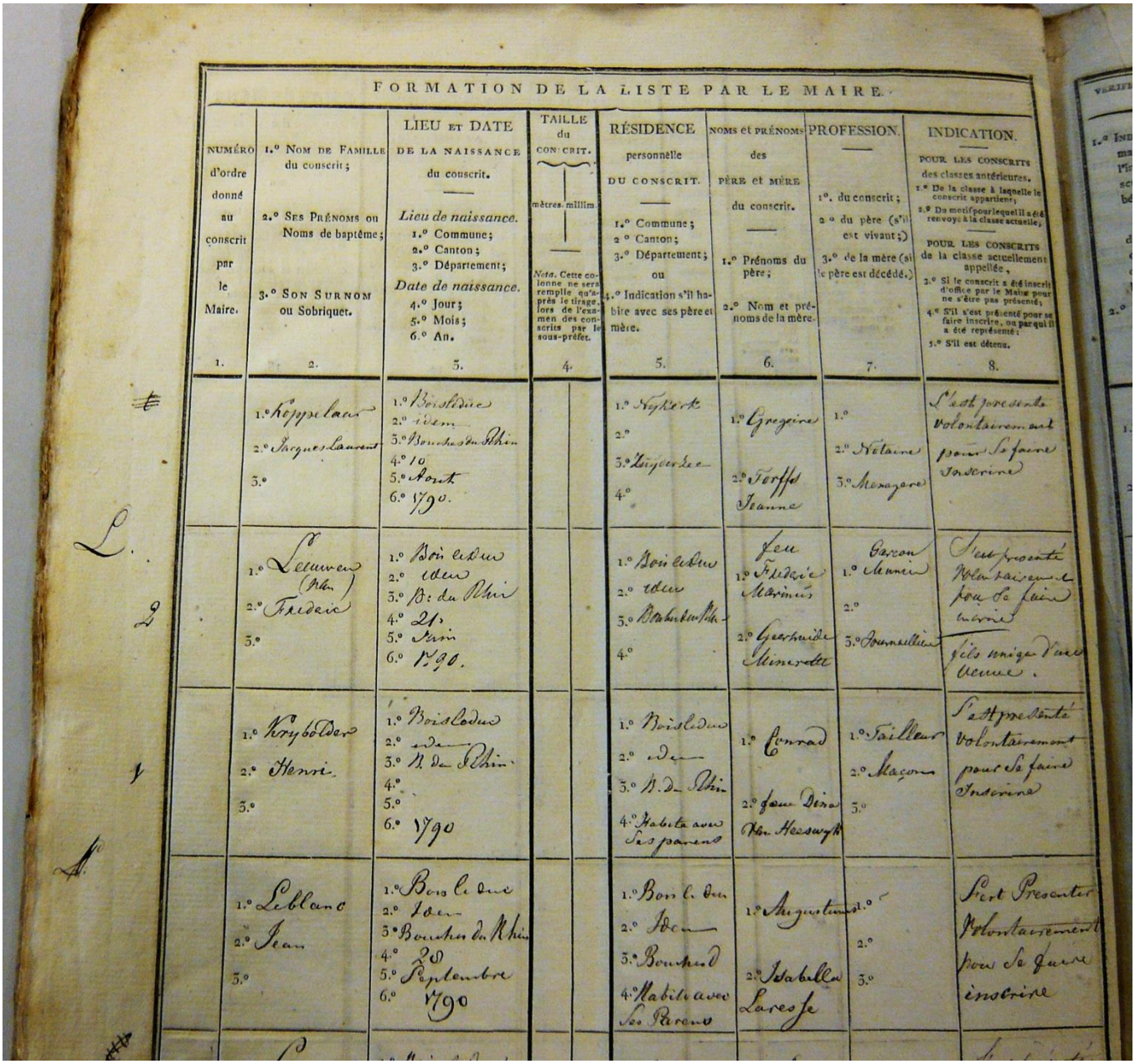

FORMATION DE LA LISTE PAR LE MAIRE.

NUMÉRO d'ordre donné au conscrit par le Maire. 1.	1.° NOM DE FAMILLE du conscrit; 2.° SES PRÉNOMS ou Noms de baptême; 3.° SON SURNOM ou Sobriquet. 2.	LIEU ET DATE DE LA NAISSANCE du conscrit. Lieu de naissance. 1.° Commune; 2.° Canton; 3.° Département; Date de naissance. 4.° Jour; 5.° Mois; 6.° An. 3.	TAILLE du CONSCRIT. mètres. millim. Nota. Cette colonne ne sera remplie qu'après le tirage, lors de l'examen des conscrits par le sous-préfet. 4.	RÉSIDENCE personnelle DU CONSCRIT. 1.° Commune; 2.° Canton; 3.° Département; ou 4.° Indication s'il habite avec ses père et mère. 5.	NOMS et PRÉNOMS des PÈRE et MÈRE du conscrit. 1.° Prénoms du père; 2.° Nom et prénoms de la mère. 6.	PROFESSION. 1.°. du conscrit; 2.° du père (s'il est vivant;) 3.° de la mère (si le père est décédé.) 7.	INDICATION. POUR LES CONSCRITS des classes antérieures. 1.° De la classe à laquelle le conscrit appartient; 2.° Du motif pour lequel il a été renvoyé à la classe actuelle; POUR LES CONSCRITS de la classe actuellement appellée, 3.° Si le conscrit a été inscrit d'office par le Maire pour ne s'être pas présenté; 4.° S'il s'est présenté pour se faire inscrire, ou par qui il a été représenté; 5.° S'il est détenu. 8.
	1.° Koppelaar 2.° Jacques Laurent 3.°	1.° Bois le duc 2.° idem 3.° Bouches du Rhin 4.° 10 5.° Août 6.° 1790.		1.° Nykerk 2.° 3.° Zuyderzee 4.°	1.° Gregoire 2.° Torffs Jeanne	1.° 2.° Netaire 3.° Menagere	S'est presenté volontairement pour se faire inscrire
	1.° Leeuwen (Van) 2.° Frederic 3.°	1.° Bois le duc 2.° idem 3.° B. du Rhin 4.° 21 5.° Juin 6.° 1790.		1.° Bois le duc 2.° idem 3.° B. du Rhin 4.°	Feu 1.° Frederic Marinus 2.° Geertruide Minerdt	Garçon 1.° Menuisier 2.° 3.° Journalier	S'est presenté volontairement pour se faire inscrire fils unique d'une veuve.
	1.° Krijbolder 2.° Henri 3.°	1.° Bois le duc 2.° idem 3.° B. du Rhin 4.° 5.° 6.° 1790		1.° Bois le duc 2.° idem 3.° B. du Rhin 4.° Habite avec ses parents	1.° Conrad 2.° Jeune Dina Van Heeswyk	1.° Tailleur 2.° Maçon 3.°	S'est presenté volontairement pour se faire inscrire
	1.° Leblanc 2.° Jean 3.°	1.° Bois le duc 2.° Idem 3.° Bouches du Rhin 4.° 20 5.° Septembre 6.° 1790		1.° Bois le duc 2.° Idem 3.° Bouches 4.° Habite avec ses Parens	1.° Augustinus 2.° Isabella Laresse	1.° 2.° 3.°	S'est Presenté Volontairement pour se faire inscrire

Henri Krijbolder in alfabetische lijst van de conscrits, lichting 1810, opgemaakt in 1811 (Erfgoed 's-Hertogenbosch)

In de alfabetische lijst van de conscrits wordt Hendrik Krijbolder terstond "herdoopt" in het Franse Henri. Vermeld is, dat hij in Den Bosch is geboren; dat hij bij zijn ouder (vader "Conrad") woont; dat zijn moeder Dina van Heeswijk "défunte", overleden is; dat hij tailleur (kleermaker) van beroep is en zijn vader maçon (metselaar). Tenslotte: "s'est présenté volontairement pour se faire inscrire" (is vrijwillig verschenen om zich te laten inschrijven). Dat impliceert niet, dat hij akkoord was met de dienstplicht alszodanig. We weten, dat hij met het lage nummer 30 werd ingeloot, maar van de hierna volgende medische keuring, of bezwaren tegen dienstplichtvervulling weten wij, bij gebrek aan bronnen niets. In de archieven bij het BHIC[x] betreffende de in die periode tot stand gekomen Rechtbank van Eerste Aanleg te 's-Hertogenbosch, vinden wij geen vonnis, dat daarop betrekking heeft.

125[e] REGIMENT VAN LINIE

Vaststaat, dat Henri Krijbolder goedgekeurd werd voor de dienst. Door middel van de titanenarbeid van genoemde heer W.Oteman vinden wij hem ingedeeld bij het voornamelijk "Hollandse" 125[e]

Regiment Infanterie van Linie door middel van de inschrijving in het stamboek, dat aanwezig is bij de SHD te Vincennes.[xi] Dit regiment behoorde tot een van de negen “Hollandse” die in 1812 met de Grande Armée van keizer Napoleon I van Frankrijk deelnam aan de desastreuze veldtocht naar Rusland tegen het keizerrijk Rusland vanaf juni en de terugtocht die duurde tot december van dat jaar. Onderdeel van de zogenoemde Zesde Coalitieoorlog. De mislukte aanval vormde het omslagpunt van de napoleontische oorlogen. Van het enorme Franse leger van 691.500 soldaten overleefden er maar 40.000 de verschrikkingen! Van de 25.000 Nederlanders enkele honderden. Hollandse pontonniers onderscheidden zich bij de roemruchte slag bij de Berezina. Napoleon zelf kon daardoor zelf het strijdtoneel per arrenslee ontvluchten en naar Frankrijk ontkomen.[xii]

Bekende schoolplaat met schildering van het strijdtoneel bij de Berezina 1812 door F.Hoyinck van Papendrecht

De stamboekinschrijving van Hendrik geeft ons een reeks nieuwe detailinformaties: Hij was 1.69 meter groot, met een vol gezicht, een rond voorhoofd, bruine ogen, gewone neus, gemiddelde mond, puntige kin, zwarte haren en -wenkbrauwen. En had als bijzonder kenmerk: “petite vérole”, een pokdalig gezicht (gevolg van de besmettelijke ziekte waterpokken; ook zijn broer Frans heeft hieraan geleden). Naast zijn conscriptiejaar en lotingsnummer 30 staat “tailleur” (kleermaker) als beroep vermeld. Hij trok het lage nummer 30 en moest daarom marcheren. In Den Bosch werd hij mogelijk ingedeeld in de groep die naar Amiens in Frankrijk moest. Naar het depôt van het 125^{e} regiment. (Hoewel het regiment zelf in die periode volgens een bron op Goeree lag.) Daar zou hij dan op 10 maart 1812 ingelijfd zijn en als soldaat ingedeeld bij de 1^{e} compagnie van het 3^{e} bataljon.

Een bijkomend gegeven: op de zelfde dag wordt ingelijfd de plaats- en conscriptiegenoot van Hendrik, Petrus Johannes Bolsius, ook lid van een bekende Bossche familie, zoon van “Keizerlijk notaris” Antonius Bolsius, waarvan het verrast dat hij geen remplaçant kreeg. Na 7 jaren dienst (in een ander regiment) kwam hij levend terug uit Stettin(nu Szczecin in Polen) . Ik vond hem als heel- en vroedmeester te Alem, waar hij op 40-jarige leeftijd op 4 november 1832 overleed.

De stamboekinschrijving van Hendrik besluit met de evenzeer verrassende mededeling: “Passé au 2e Régiment de la Méditerranée, le 1er Novembre 1812” (overgegaan naar het 2e Regiment de la Méditerranée op 1 november 1812). Een verwarrende datum, want het 125e Regiment Infanterie van Linie zat toen lang en breed in Rusland. Het was afgemarcheerd op 9 juni van dat jaar. We kunnen niet anders concluderen, dan dat Hendrik dit regiment feitelijk al eerder heeft verlaten. Het 2e Régiment de la Méditerranée heeft echter niets te maken met het plezierig subtropisch klimaat van de Middellandse Zee uit de naamgeving. Het was vanaf de oprichting een strafregiment!

160

NUMÉROS D'ENREGISTREMENT ET SIGNALEMENS des SOUS-OFFICIERS ET SOLDATS.	DATES de l'arrivée au Corps des Recrues, LEUR QUALITÉ, LEUR DERNIER DOMICILE, ET LEUR PROFESSION.	NUMÉROS des BATAILLONS ou Escadrons, et des Compagnies.	GRADES et DATES DES NOMINATIONS à ces grades; ACTIONS D'ÉCLAT, et BREVETS D'HONNEUR.	DATES ET MOTIFS DE SORTIE DU CORPS. DÉCÉS. SERVICES ANTÉRIEURS. BLESSURES, ET CAMPAGNES DE GUERRE.
N.° 3955 Mulder (prénoms) Gerrit fils de Jean et de Margareta Schouten né le 21 Mai 1785 à Berkenbosch canton de Mellegomberg département de l'Ourthe taille d'un mètre et 71 centimètres, visage Ovale front Rond yeux bleu nez Ordinaire bouche moyenne menton Rond cheveux brunes sourcils brunes marques particulières	Arrivé au Corps le 18 février 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an 1806 du département de l'Ourthe compris sur la liste de désignation du canton de Rotterdam sous le N.° 12 son dernier domicile était à Berkel département de l'Ourthe profession	5.e Bat. 1 Comp.e 1 Bat.: 1 Comp.e	Soldat le 18 février 1812	(Extrait partie du trois 1.er Rég.t d'Infanterie le 27 9.bre 1812 à la Bourgogne (Angers)
N.° 3956 Sézille (prénoms) Pierre fils de Crispin et de Marie Anne Sellier né le 28 Mai 1790 à Amiens canton de Salem département de la Somme taille d'un mètre et 60 centimètres, visage Plein front Bas yeux bruns nez Long bouche Moyenne menton Rond cheveux bruns sourcils bruns marques particulières	Arrivé au Corps le 28 février 1812 enrôlé volontaire à la Mairie d'Amiens Dépt.t de la Somme incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de sous le N.° son dernier domicile était à Amiens département de la Somme profession	5.e Bat.: 2 Comp.e 2.e Bat.: 4 Comp.e	Soldat le 28 février 1812	même matrice que ci dessus
N.° 3957 Bossus (prénoms) Pierre Jean fils de Antoine et de Marienne Swens né le 8 8.bre 1790 à Bois le duc canton de Salem département de l'Escaut taille d'un mètre et 66 centimètres, visage Plein front Couvert yeux bleu nez aquilin bouche moyenne menton Rond cheveux blonds sourcils blonds marques particulières	Arrivé au Corps le 10 Mars 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant de conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de Bois le duc sous le N.° 28 son dernier domicile était à Bois le duc département de l'Escaut profession	1 Bat.: Comp.e Grenadiers	Grenadier le 10 Mars 1812	(Extrait partie du 16.e Bn.t de ligne dans l'Istrie en 1813 et retourné dans sa patrie en 1814 comme Exempt.)
N.° 3958 Boom (prénoms) Henri de fils de Henri et de Melania Sisso né le 5 Mars 1790 à Bois le duc canton de Salem département de l'Escaut taille d'un mètre et 63 centimètres, visage Plein front Court yeux bleu nez Ordinaire bouche petite menton Rond cheveux blonds sourcils blonds marques particulières	Arrivé au Corps le 10 Mars 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant de conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de Bois le duc sous le N.° 29 son dernier domicile était à Bois le duc département de l'Escaut profession Fondeur	1 Bat.: 1 Comp.e	Soldat le 10 Mars 1812	même matrice que ci dessus
N.° 3959 Krijbolder (prénoms) Henri fils de Conrad et de Dine van Hoeckoy né le 1790 à Bois le duc canton de Salem département de l'Escaut taille d'un mètre et 69 centimètres, visage Plein front Rond yeux bruns nez Ordinaire bouche moyenne menton Ovale cheveux Noirs sourcils Noirs marques particulières Petite Vérole	Arrivé au Corps le 10 Mars 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant de conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de Bois le duc sous le N.° 30 son dernier domicile était à Bois le duc département de l'Escaut profession Tailleur	1 Bat.: 1 Comp.e	Soldat le 10 Mars 1812	Passé au 2.e Régiment de la ci-devant Garde le 1.er 9.bre 1812.
N.° 3960 Liegeter (prénoms) Benjamin fils de Jacques et de Jeanne Marie van Brun né le 6 Janv.r 1790 à Bois le duc canton de Salem département de l'Escaut taille d'un mètre et 64 centimètres, visage Plein front Rond yeux bruns nez Ordinaire bouche moyenne menton pointu cheveux Noirs sourcils Noirs marques particulières Petite Vérole	Arrivé au Corps le 10 Mars 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant de conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de Bois le duc sous le N.° 32 son dernier domicile était à En Sedeole département de l'Escaut profession	1 Bat.: Vélitg.s	Vélitg. le 10 Mars 1812	(Extrait partie du 16.e Bn.t de ligne dans l'Istrie en 1813 et retourné dans sa patrie en 1814 comme Exempt.)

Henri Krijbolder in het stamboek van het 125e Regiment van Linie, 1812[xiii]

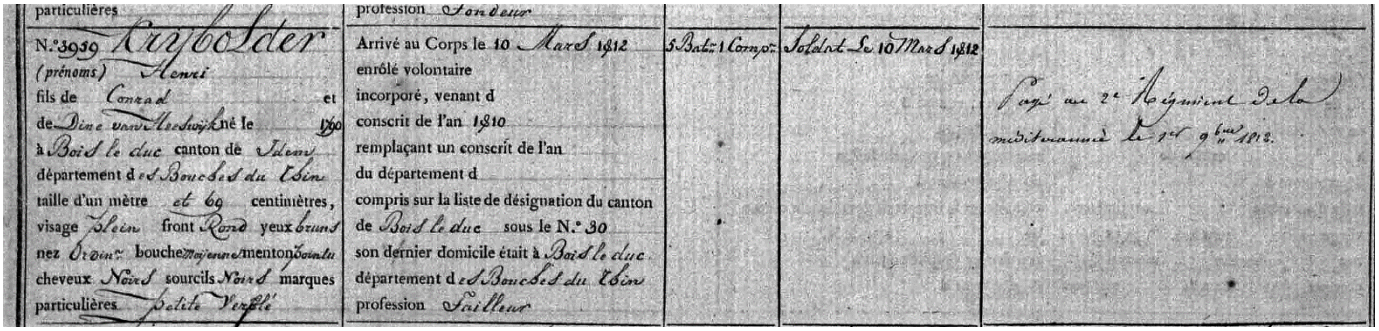

particulières	profession Fondeur			
N.° 3039 Krybolder (prénoms) Henri fils de Conrad et de Dine van Meeduijk né le 1760 à Boisleduc canton de Idem département des Bouches du Rhin taille d'un mètre et 69 centimètres, visage Plein front Rond yeux bruns nez Bien bouche Moyenne menton Pointu cheveux Noirs sourcils Noirs marques particulières Petite Verrole	Arrivé au Corps le 10 Mars 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant d conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton de Boisleduc sous le N.° 30 son dernier domicile était à Boisleduc département des Bouches du Rhin profession Tailleur	5 Bat.n 1 Compie	Soldat le 10 Mars 1812	Part au 2e Régiment de la méditerranée le 1er 9bre 1812.

Henri Krijbolder in het stamboek van het 125e Regiment van Linie, 1812[xiv] (fragment)

“JEAN KRIEBOLDER” EN EEN CORRUPTE BOSSCHE NOTARIS

Intussen was de oudere broer van Hendrik Krijbolder, Jan, gedoopt in de St. Cathrien van Den Bosch op 17 juli 1788[xv], van beroep kamerbehanger, ook voor de conscriptie opgeroepen. Om in de behoefte aan steeds grotere aantallen soldaten te voorzien, gaf Napoleon, kort na de invoering van de conscriptie in ons land in 1810 (uitgevoerd in 1811 en 1812) de order ook naar lotelingen uit oudere jaargangen om te zien. Jan, verfranst en fonetisch omgevormd tot “Jean Kriebolder”, leek het haasje te zijn, maar maakte in de periode april/mei 1812 bezwaar. In mijn zoektocht naar documentatie betreffende ’s-Hertogenbosch binnen het Département des Bouches-du-Rhin trof ik bij het BHIC een film aan waarop honderden archiefstukken, die door de prefect Frémin de Beaumont bij de omwenteling van eind 1813 en het vertrek van het Frans bestuur waren meegenomen en uiteindelijk in de Franse Archives Nationales terecht waren gekomen.[xvi] Aanvankelijk leek bestudering van de film onbegonnen werk, maar met een oud leesapparaat heb ik niettemin alle documenten doorgenomen. Mijn geduld werd beloond, want ik trof daarbij tamelijk aan het begin tot mijn grote verrassing een paar in het Frans gestelde brieven aan, die niet alleen op Jan en zijn broer Hendrik Krijbolder betrekking hadden, maar onfrisse praktijken in het Bossche stadhuis aan het licht brachten. Dankzij de voortreffelijke hulp van de coördinator studiezaal van het BHIC, mevrouw Mariët Bruggeman, is het gelukt om leesbare prints van de brieven te maken, die hierna zijn afgedrukt, voor zover mogelijk door mij uitgewerkt en van een uitleg voorzien.

(C)

M. le Commandant de Gendarmerie

M. le Commandant,

J'ai été témoin de ce qui s'est passé au bureau de recrutement dans la Salle de ce jour. Le Conscrit Jean Kriebolder a déclaré que le notaire Vandenzen avait fait le certificat qu'il présentait au Bureau et qu'il avait payé à ce notaire sept florins hollandais. Il a ajouté que c'était Mr le Maire qui l'avait envoyé au Sieur Vandenzen, je suis convaincu que c'est un des employés de la mairie qui a abusé du nom du maire. Je vous prie de vous rendre chez moi aujourd'hui à sept heures du soir afin que je puisse vous donner les moyens d'éclaircir ce fait qui a pour d'autant plus grave en ce que il a remarqué qu'un grand nombre de certificats de conscrits étaient de la même écriture que celui de Kriebolder.

ay reçu

ARCHIVES NATIONALES

a Mr le maire de Bierbeek

Je m'empresse de vous informer, Monsieur le maire, que le nommé Kriebolder, Jean, Conscrit de 1808 a présenté aujourd'hui au bureau de recrutement un certificat signé de vous et de trois pères de famille. Ce certificat atteste que son frère est en activité de service. Le conscrit a remarqué qu'au lieu du N° 71 qui est celui du conscrit le certificat portait le N° 30 qui est celui de son frère.

Le Conscrit s'est retiré et a revenu quelque temps après avec le même certificat corrigé, c'est à dire qu'il est à dire que du numéro 71 on avait fait N° 30 au moyen d'une surcharge. Cette surcharge n'étant approuvée ni par vous ni par les autres signataires, le conscrit en a

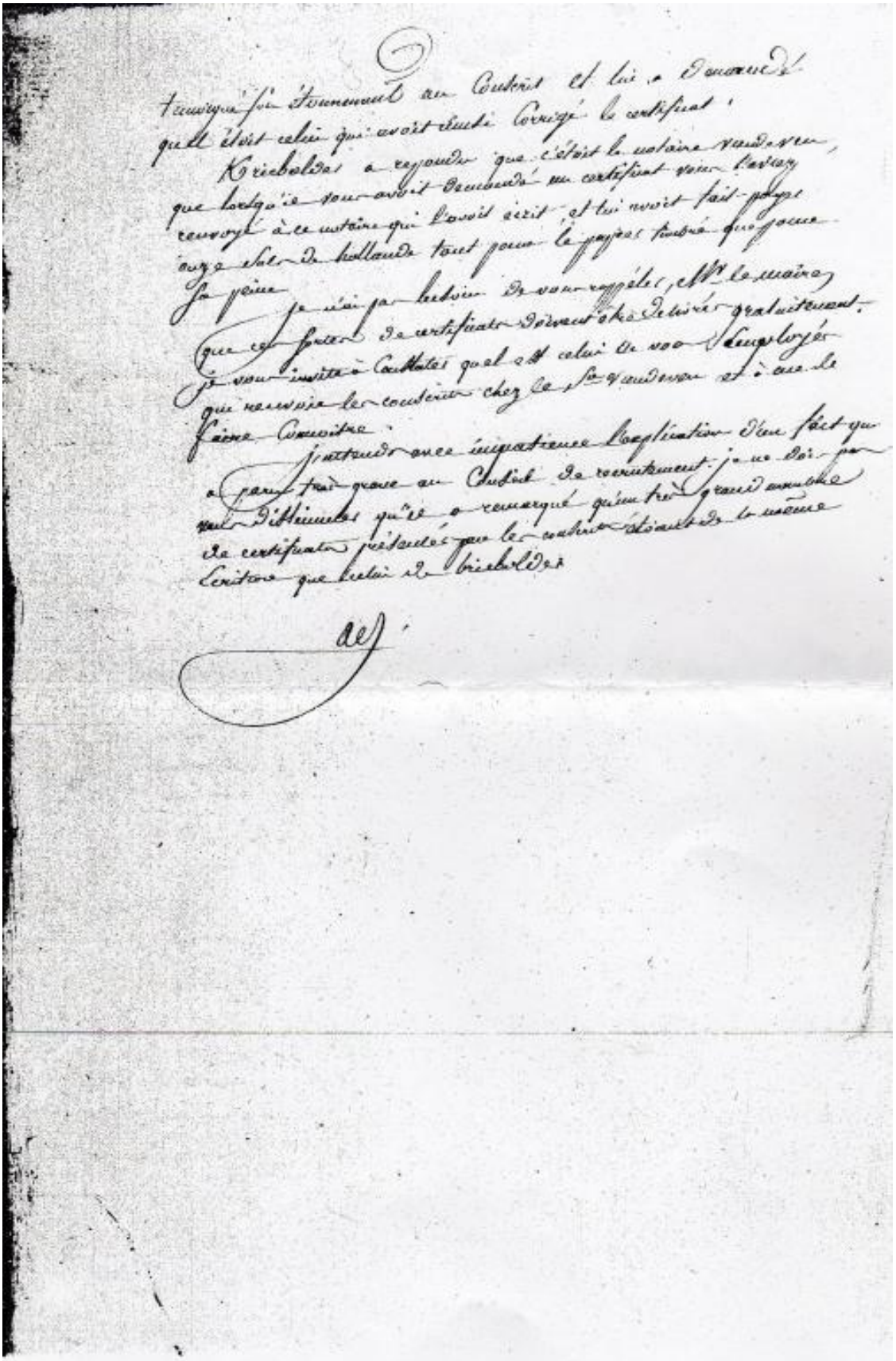

Brieven aan de Commandant van de Gendarmerie en de Maire (burgemeester) van 's-Hertogenbosch 28 april 1812

12

recopier et expedier

mettre les deux lettres dans les cartons

le 4 mai 1812

Conscription

B.

ministre de l'interieur

Monseigneur

ARCHIVES NATIONALES

j'ai l'honneur de vous informer que le nommé Kreboldet (jean Conscrit de ~~decembre~~ 1809 s'etant presenté avec un certificat signé du maire de Boisleduc attestant que le frere de ce conscrit étoit en activité de service, le conseil remarqua que deux chiffres avoient été surchargés, ~~le~~ et demanda au conscrit pourquoi cette surcharge n'etoit pas approuvée et qu'est ce qui l'avoit faite. le conscrit repondit que mr le maire l'avoit renvoyé au sieur vandeven notaire et que c'etoit ce notaire qui avoit ~~surchargé les deux~~

~~le conscrit chiffres que c'etoit lui qui avoit surchargé~~ ecrit le certificat. ~~de~~ et qui avoit surchargé les deux chiffres pour corriger une erreur qu'il avoit commise. interrogé par le conseil ~~sur le prix~~ sur la somme qu'il avoit payée pour ce certificat le conscrit a repondu que le sieur vandeven lui avoit demandé 22 sols (1 francs 23 centimes) et qu'il les lui avoit donnés.

~~j'ai informé sur demain~~ j'ai demandé sur le champ à mr le maire l'explication de ce fait. il m'a répondu que mr vandeven notaire etoit un de ses employés, qu'en effet c'etoit à son bureau que se expedioient les certificats des conscrits et que cet employé ~~avoit en effet~~ convenoit avoir reçu onze sols de hollande du conscrit jean Kreboldet ~~et qu'il lui~~.

d'apres les ordres contenus dans la lettre de votre excellence je dois provoquer la destitution

du sieur vandeven et le traduire devant les tribunaux de police correctionnelle

Brief aan de Franse Minister van Binnenlandse Zaken 4 mei 1812

11 Bois-le-Duc, le 28 Avril 1812

M. Le Commandant de Gendarmerie

M. Le Commandant,
Vous avez été témoin de ce que s'est passé au Conseil de Recrutement dans la séance de ce jour. Le Conscrit Jean Kriebolder a déclaré que le notaire Van de Ven avait fait le certificat qu'il présentait au Conseil et qu'il avait payé à ce notaire onze Sols (= Sous) de Hollande + il a ajouté que c'était Mr. le Maire, qui l'avait envoyé au Sieur Vande Ven. Je suis convaincu que c'est un des employés de la mairie qui a abusé du nom du maire. Je vous prie de rendre chez …. Aujourd'hui à Sept heures du soir afin que je concerte (?) vous le ……. d'éclaircir ce fait qui a paru d'autant plus grave au Conseil qu'il a remarqué qu'un grand nombre de certificats de conscrits était de la même écriture que celui de Kriebolder.
Ay reçu (ayant reçu ?) (volgt stempel Archives Nationales -van Frankrijk)

A Mr le Maire de Bois-le-Duc
Je m'empresse de vous informer, Monsieur le Maire, que le nommé Criebolder, Jean, conscrit de 1808 a présenté aujourd'hui au Conseil de Recrutement un certificat. Signé de vous et trois pères de famille. Ce certificat atteste que son frère est en activité de service. Le conscrit a remarqué qu'au lieu du No. 71 qui est celui du conscrit, le certificat portait le No. 30, qui est celui de son frère.
Le conscrit s'est retiré et a reparu quelque(s) heures après avec le même certificat corrigé c'est-à-dire (2x) que le numéro 71 on avait fait No. 90 au moyen d'une surcharge , cette surcharge n'étant pas approuvée ni par vous, ni par les autres signataires.
Le Conseil en a témoigné son étonnement au conscrit et lui a demandé quel était celui qui avait …… corrigé le certificat. Kriebolder a répondu que c'était le notaire Van de Ven que lorsqu'il donc avait demandé un certificat vous l'aviez renvoyé a ce notaire qui l'avait écrit et lui avait fait payer onze sols de Hollande tout pour la peine.
Je n'ai pas …… de vous rappeler, Mr le Maire, que ce formes (?) de certificats doivent être délivrés gratuitement, je vous invite à constater quel est celui de vos employés qui recevoie (=reçoit)les conscrits chez le Sr Van de Ven et a me le faire connaitre.
J'attends avec impatience l'explication d'un fait qui a paru très grave au Conseil de Recrutement. Je ne dois pas voir différences qu'il a remarqué qu'un (?) très grand nombre de certificats présentés par les conscrits étaient de la même écriture que celui de Kriebolder.

(was getekend Aej ?)

12 copier et Expédier_____
Mettre les
Deux lettres
Dans les cartons *Le 4 mai 1812*
Conscription B

Ministre de l'Intérieur

Monseigneur,

(stempel Archives Nationales)

J'ai l'honneur de vous informer que le nommé Kriebolder, Jean, conscrit de (doorhaling) 1808 s'étant (s'ayant ?) présenté à la séance du Conseil de Recrutement avec un certificat, signé du maire de Bois-le-Duc, attestant que le frère de le (=du) conscrit était en activité de service, le Conseil remarqua que deux chiffres avaient été surchargés, (doorhaling) et demanda au conscrit pourquoi cette surcharge n'était pas approuvée et qu'est le qui l'avait faite. Le conscrit répondit que Mr le maire l'avait renvoyé au Sieur Van de Ven notaire et que c'était le notaire qui avait (doorgehaald : surchargé les deux enz.) écrit le certificat (doorhaling) et qui avait surchargé les deux chiffres pour corriger une erreur qu'il avait commise. Interrogé par le Conseil (doorhaling) sur la somme qu'il avait payé(e) pour le certificat, le conscrit a répondu que le Sieur Van de Ven lui avait demandé 22 Sols (1 francs 23 centimes) et qu'il lui avait donné(s).

(Doorhaling : J'ai informé enz.) J'ai demandé sur le champ à Mr le maire l'explication de ce fait. Il m'a répondu que Mr Van de Ven notaire était un de ses employés, qu'en effet c'était en son bureau que (doorhaling) s'expédiaient les certificats des conscrits et que cet employé (doorhaling) convenait avoir onze Sols de Hollande du conscrit Jean Criebolder (doorhaling). D'après les ordres contenus dans la lettre de votre excellence, je vais provoquer la …….. du Sieur Van de Ven et le traduire (?) devant les(s) tribunal (doorhaling) de police correctionnelle.

TEN AANZIEN VAN DE FEITEN

Een functionaris schrijft op 28 april 1812 aan de commandant van de Gendarmerie (militaire politie) over de zitting van de Rekruteringsraad van die dag, waarbij deze commandant zelf ook aanwezig was. Jan Krijbolder (Jean Kriebolder) verklaarde, dat het certificaat, dat hij overhandigde was gemaakt door notaris Van de Ven en dat hij daarvoor 11 Hollandse Sous (Stuivers) aan de notaris had betaald. Daaraan toevoegend dat het de burgemeester was, die hem naar notaris Van de Ven had gestuurd. De briefschrijver is ervan overtuigd, "dat een der medewerkers op het stadhuis de naam van de burgemeester misbruikt". Hij verzoekt de zaak op te helderen, temeer daar het de Rekruteringsraad is opgevallen, dat een groot aantal van de certificaten, die de conscrits hebben getoond alle hetzelfde handschrift hebben als dat van Jan Krijbolder.

Ene "Aej", wellicht de gendarmeriecommandant, haast zich om de burgemeester van Den Bosch te informeren, dat Jan Krijbolder (Jean Criebolder), dienstplichtige van het jaar 1808, die dag een certificaat aan de Rekruteringsraad presenteerde, getekend door de burgemeester en drie familievaders. Het certificaat bevestigde, dat zijn broer (Hendrik) in militaire dienst was. Maar Jan merkt op, dat het vermelde lotingsnummer 30 dat van zijn broer is en het zijne 71. Daarop is Jan weggegaan en komt enkele uren later terug met hetzelfde certificaat, waarop het nummer 71 is gewijzigd in 90 door overschrijving, die noch door de burgemeester, noch door de andere ondertekenaars is goedgekeurd. De Raad sprak zijn verwondering uit tegenover Jan en vroeg hem wie het certificaat had gecorrigeerd. Daarop antwoordde Jan, dat dit notaris Van de Ven was geweest , die hij 11 Hollandse Sous "voor de moeite" had betaald. (Dat was overigens meer dan een dagloon van een geschoolde arbeider in die tijd.) "Ik hoef u er niet aan te herinneren, mijnheer de burgemeester", zo stelt de schrijver, "dat dergelijke certificaten gratis moeten worden afgegeven" en hij nodigt de burgemeester uit om na te gaan wie van zijn medewerkers de dienstplichtigen bij notaris Van de Ven ontvangt en hem dat te laten weten. Hij wacht met ongeduld op de uitleg van deze feiten, die de Rekruteringsraad zeer ernstig lijken. En wenst de verschillen niet te zien, waarbij hij opmerkt dat een zeer groot aantal van de door de dienstplichtigen gepresenteerde certificaten hetzelfde handschrift hadden, als die van Jan Krijbolder. (Bij de schrijver bestaat dus duidelijk een vermoeden van onregelmatigheden en ambtelijke corruptie.)

Daarop volgt op 4 mei 1812 een brief, vermoedelijk de door Prefect, of Onder-Prefect van het departement, aan de Minister van Binnenlandse Zaken, die in Parijs zetelde. Deze wordt eerbiedig met "Monseigneur" (Mijn Heer) aangeschreven. "Ik heb de eer u te informeren, dat toen genoemde Kriebolder, Jean, dienstplichtige van het jaar 1808, verschijnend bij de zitting van de Rekruteringsraad met een certificaat, getekend door de burgemeester van 's-Hertogenbosch, verklarend dat de broer van de dienstplichtige in actieve militaire dienst was, door de Raad werd opgemerkt dat twee getallen waren overgeschreven en deze de dienstplichtige vroeg waarom deze overschrijving niet was goedgekeurd en wie deze had gemaakt. De dienstplichtige antwoordde, dat mijnheer de burgemeester hem had teruggestuurd naar de heer Van de Ven, notaris en dat het notaris was de het certificaat dat geschreven en de twee getallen heeft overgeschreven, om en vergissing te herstellen, die hij had gemaakt. Ondervraagd door de Raad over het bedrag, dat hij had betaald voor het certificaat, antwoordde de dienstplichtige dat de heer Van de Ven hem 22 Sous (1 Franc, 23 centimes)had gevraagd en dat hij hem deze had gegeven. Ik heb ter plaatse aan mijnheer de burgemeester om uitleg van dit feit gevraagd. Deze heeft mij geantwoord, dat de heer Van de Ven, notaris, een van zijn medewerkers was, die inderdaad in zijn kantoor de certificaten van de dienstplichtigen uitleverde en dat deze medewerker convenieerde 11 Sous van de dienstplichtige Jean Criebolder te ontvangen. Naar de orders in de brief van Uwe Excellentie, zal ik de …..(onleesbaar) bevorderen van de heer Van de Ven ……. (onleesbaar) voor de politierechter."

Het lijkt er dus op, dat dit muisje nog een staartje heeft gekregen voor notaris Van de Ven. Daarover zwijgen de archieven tot nu. Jan Krijbolder is, voor zover ons bekend, niet onder de dienstplicht geroepen. Maar voor zijn broer Hendrik was het nog niet voorbij. Leendert Cornelis van de Ven senior (1770 - 1849), was van 3 november 1802 tot 1838 notaris te 's-Hertogenbosch, maar onder andere ook van 1796 tot 1810 klerk ter secretarie en in 1812 en 1813 secretaris van de Kamer van Notarissen te 's-Hertogenbosch.[xvii] Hij zal een stevige binding hebben gehad met de burgemeester. Mr. Arnoldus

Gerbrandus Verheyen, die maire, heeft ook geen last gehad van zijn “collaboratie” met het Franse bewind. Hij was van juli 1810 tot december 1848 burgemeester.

HENDRIK KRIJBOLDER, RÉFRACTAIRE, OF TOCH NIET?

Na de invoering van de conscriptie in ons land, bestond veel weerzin tegen de militaire dienstplicht onder de gewone mensen. Vaak probeerde men er onderuit te komen, bijvoorbeeld door medische bezwaren, kostwinnerschap, vervanging en dergelijke, maar ook dienstweigering, vluchten, desertie of zelfverminking kwam voor. De Franse Gendarmerie, de effectieve militaire politie, maakte geducht jacht op die conscrits, die de benen hadden genomen. Er was ook sprake van zware boetes, die ook aan de ouders van de dienstplichtige kon worden opgelegd. Ook inkwartiering bij de ouders, die geen geld hadden, kon een probaat middel zijn om de voortvluchtige zich te laten melden voor de dienst. Zulke conscrits werden “insoumis”, dienstontduikers genoemd, of “réfractaire”, dienstweigeraars genoemd. Voor de laatste kwalificatie was een rechterlijk vonnis van de nieuw geïnstalleerde Rechtbank van Eerste Aanleg vereist. Door zijn overgang van het 125e Regiment van Linie naar het 2e Régiment de la Méditerranée was ik lang overtuigd van de weerspannigheid van Hendrik Krijbolder om dienst te nemen (hij was tenslotte een zoon van zijn vader!) en vermoedde zijn desertie uit het 125e Regiment. Maar een veroordelend vonnis vond ik niet in het archief van de Rechtbank van Eerste Aanleg.

DE OVERGANG NAAR HET 2^{E} RÉGIMENT DE LA MÉDITERRANÉE

De nogal onvolledige inschrijving van Hendrik Krijbolder, als “Henri Kribolder” naar het Bossche spraakgebruik, maakt een gehaaste indruk. Hij wordt als fuselier (een infanterist met een geweer) ingedeeld bij de 3e compagnie van het 1e bataljon. Vermeld is zijn inlijving in het leger op 10 maart 1812, maar zijn komst vanuit het 125^{e} Regiment is bepaald op 5 juli 1812. Hetgeen dus niet overeenstemt met 1 november 1812, zoals de uitschrijving bij het 125^{e} Regiment. Die slordigheid vereist een nadere verklaring. Want we zien op gelijke datum 5 juli een groep militairen ingeschreven, allen komend van dit 125^{e} Regiment Infanterie van Linie. Daarover later meer.

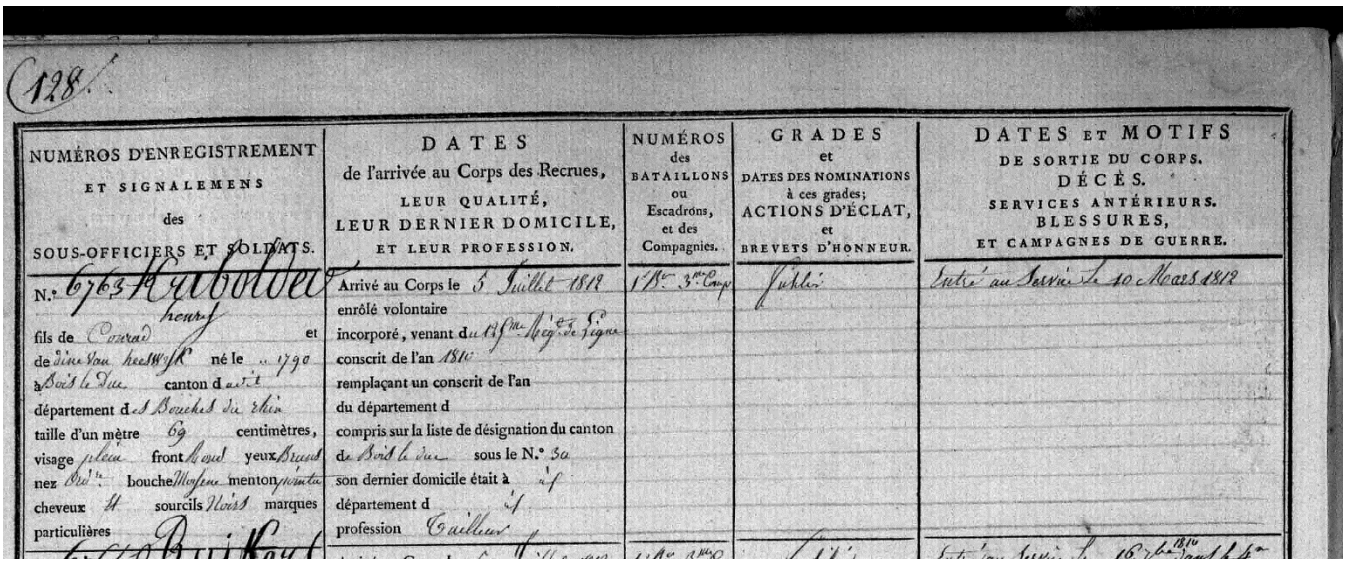

128

NUMÉROS D'ENREGISTREMENT ET SIGNALEMENS des SOUS-OFFICIERS ET SOLDATS.	DATES de l'arrivée au Corps des Recrues, LEUR QUALITÉ, LEUR DERNIER DOMICILE, ET LEUR PROFESSION.	NUMÉROS des BATAILLONS ou Escadrons, et des Compagnies.	GRADES et DATES DES NOMINATIONS à ces grades; ACTIONS D'ÉCLAT, et BREVETS D'HONNEUR.	DATES ET MOTIFS DE SORTIE DU CORPS. DÉCÈS. SERVICES ANTÉRIEURS. BLESSURES, ET CAMPAGNES DE GUERRE.
N.° 6763 Kribolder henry	Arrivé au Corps le 5 Juillet 1812	1.er 3.me Comp	Fusilier	Entré au Service le 10 Mars 1812
fils de Conrad et	enrôlé volontaire			
de Sine Van heestwijk né le 1790	incorporé, venant du 125.me Regt de ligne			
à Bois le Duc canton d.t	conscrit de l'an 1810			
département d.s Bouches du Rhin	remplaçant un conscrit de l'an			
taille d'un mètre 69 centimètres,	du département d			
visage pleine front bombé yeux Bruns	compris sur la liste de désignation du canton			
nez Bien bouche Moyenne menton pointu	de Bois le Duc sous le N.° 30			
cheveux Ch sourcils Noirs marques	son dernier domicile était à id			
particulières	département d id			
Kribolder	profession Guilleur			

Henri Krijbolder in het stamboek van het 2e Régiment de la Méditerranée, 1812 ,[xviii] *(fragment)*

128

NUMÉROS D'ENREGISTREMENT ET SIGNALEMENS des SOUS-OFFICIERS ET SOLDATS.	DATES de l'arrivée au Corps des Recrues, LEUR QUALITÉ, LEUR DERNIER DOMICILE, ET LEUR PROFESSION.	NUMÉROS des BATAILLONS ou Escadrons, et des Compagnies.	GRADES et DATES DES NOMINATIONS à ces grades; ACTIONS D'ÉCLAT, et BREVETS D'HONNEUR.	DATES ET MOTIFS DE SORTIE DU CORPS. DÉCÈS. SERVICES ANTÉRIEURS. BLESSURES, ET CAMPAGNES DE GUERRE.
N.° 6763 Krijbolder Henry fils de Conrad et de Sine van Heerwijk né le 1790 à Bois le Duc canton d département de l'Escaut du Rhin taille d'un mètre 69 centimètres, visage plein front haut yeux bleus nez Ord.re bouche Moyenne menton pointu cheveux H sourcils Noirs marques particulières	Arrivé au Corps le 5 Juillet 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant du 12.me Regt. de Ligne conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton de Bois le Duc sous le N.° 30 son dernier domicile était à id. département d id. profession Guillier	1.er B.on 3.me Cohp	Fusilier	Entré au Service le 10 Mars 1812
N.° 6764 Ruikers Jean Q fils de Jacob et de Sandrijtje Sanders né le 29 7.bre 1778 à Thiel canton d département de l'Yssel supérieur taille d'un mètre 70 centimètres, visage plein front bas yeux bleus nez Gros bouche Bonne menton bas cheveux H sourcils Bons marques particulières	Arrivé au Corps le 5 Juillet 1812 enrôlé volontaire Engagement du Chef 1812 incorporé, venant du 12.me Regt. de Ligne conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton d sous le N.° son dernier domicile était à Amsterdam département d Zuiderzee profession	1.er B.on 3.me Cohp	Fusilier	Entré au Service le 16 7.bre dans le 5.me Regt. de Ligne, de Nouv. le 12.me de Ligne le 22 7.bre 1812
N.° 6765 Lapsot Gérard fils de Laurent et de Ayatie Elsje né le 11 8.bre 1790 à Nikerk canton d Baamburgge département d Zuiderzee taille d'un mètre 74 centimètres, visage Ovale front haut yeux bleus nez Long bouche Moyenne menton pointu cheveux H sourcils Chatains marques particulières	Arrivé au Corps le 5 Juillet 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant du 12.me Regt. de Ligne conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton de Baamburgge sous le N.° 4. son dernier domicile était à id. département d id. profession Cordonnier	1.er B.on 3.me Cohp	Fusilier	Entré au Service le 16 Mars 1812
N.° 6766 Herman Fokkiel fils de Manuel et de Eva Daniels né le 14 7.bre 1790 à Amsterdam canton d département d Zuiderzee taille d'un mètre 68 centimètres, visage Ovale front découvert yeux bruns nez Retroussé bouche Ord.re menton bas cheveux H sourcils Bruns marques particulières	Arrivé au Corps le 5 Juillet 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant du 12.me Regt. de Ligne conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton d Amsterdam sous le N.° 81 son dernier domicile était à id. département d id. profession Crochetaire	1.er B.on 3.me Cohp	Fusilier	Entré au Service le 24 Mars 1812
N.° 6767 Nateman Henry fils de Henry et de Marie Blom né le 1 Janv.r 1790 à Abcaside canton d Baamburgge département d Zuiderzee taille d'un mètre 76 centimètres, visage Rond front plat yeux bleus nez Ord.re bouche petite menton bas cheveux H sourcils Chatains marques particulières	Arrivé au Corps le 5 Juillet 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant du 12.me Regt. de Ligne conscrit de l'an 1810 remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton de Baamburgge sous le N.° 21 son dernier domicile était à id. département d id. profession Charretier	1.er B.on 3.me Cohp	Fusilier	Entré au Service le 24 Mars 1812
N.° 6768 Tiers Jean Gaspard fils de Jean Gaspard et de Anne Marguerite Oberk né le 7 8.bre 1791 à Neydeau canton de Coesfeld département de la Lippe taille d'un mètre 69 centimètres, visage Ovale front haut yeux bleus nez Ord.re bouche Moyenne menton bas cheveux H sourcils Chatains marques particulières	Arrivé au Corps le 5 Juillet 1812 enrôlé volontaire incorporé, venant du 12.me Regt. de Ligne conscrit de l'an 1811 remplaçant un conscrit de l'an du département d compris sur la liste de désignation du canton de Coesfeld sous le N.° 31 son dernier domicile était à id. département d id. profession	1.er B.on 3.me Cohp	Fusilier	Entré au service le 28 Mars 1812

Henri Krijbolder in het stamboek van het 2e Régiment de la Méditerranée, 1812 [xix]

HET 2e RÉGIMENT PÉNAL DE LA MÉDITERRANÉE

Dit 2e strafregiment is door Napoleon in het leven geroepen bij decreet van 11 maart 1811, gestationeerd te Bastia op Corsica en het eiland Elba. Zijn samenstelling is identiek aan het 1e van die naam en heeft de vorm van een linieregiment der infanterie. De volgende dag, 12 maart, werden 1206 “réfractaires” per fregat aangevoerd die onmiddellijk werden ingelijfd. Het verschil met de gewone regimenten was, dat er een strengere tucht heerste, die erop was gericht van de dienstweigeraars voorbeeldige soldaten te maken. Tijdens de Russische veltocht van Napoleon, die slecht verliep, had hij steeds verse troepen nodig. Op 20 september1812 decreteerde de keizer, die toen in het Kremlin te Moskou verbleef, dat het 2e Regiment de la Méditerranée, dat toen mogelijk in Mainz (“Mayence”), Duitsland in garnizoen lag, moest opgaan in het 133e Regiment Infanterie van Linie. Mijn achterneef, de historicus drs. Wim M.J.Krijbolder, realiseerde zich desgevraagd, dat in dit besluit mogelijk de oplossing besloten ligt voor de regimentsovergang van Hendrik Krijbolder. Immers, we kunnen in Zamoyski[xx] “1812” lezen dat de post er in die periode (van relatieve rust op zijn veldtocht) 40 dagen over deed om terug naar Frankrijk te komen. De tijd tussen 20 september en 1 november is dus precies genoeg! Mijn hypothese is nu, dat bij het vertrek uit Nederland naar de veldtocht in Rusland van de 125e Regiment Infanterie van Linie in juni 1812 een groep soldaten om wat voor reden dan ook is overgegaan naar het 2e Regiment de la Méditerranée. Deze werden daar allen op 5 juli 1812 ingeschreven in het stamboek. Formeel echter pas uitgeschreven bij het 125e Regiment Infanterie van Linie op 1 november daaraanvolgend. Het 133e Regiment Infanterie van Linie werd ook betrokken bij de veldtocht naar Rusland in dat jaar. Op 13 november 1812 ingezet bij de succesvolle verdediging van de brug te Wolkowisk in het huidige Wit-Rusland. Het maakte toen deel uit van de 32e infanteriedivisie van generaal Pierre baron (later graaf) Durutte, geïntegreerd in het 9e legerkorps. Volgens von Clausewitz kwamen de troepen van Durutte toen uit Warschau.[xxi] Zou Hendrik Krijbolder -wat nu niet meer onwaarschijnlijk lijkt- aan de Russische veldtocht hebben deelgenomen en overleefd, dan kan hij vervolgens zijn ingezet tijdens de veldtocht van 1813 in Duitsland van zijn regiment, nog steeds onderdeel van de 32e infanteriedivisie, maar nu geïntegreerd in het Franse 7e Legerkorps. Zijn regiment nam deel aan verschillende veldslagen, met grote verliezen, waaronder de zogenoemde Volkerenslag bij Leipzig, die op 16 tot 19 oktober 1813, werd uitgevochten door de coalitielegers van Rusland, Pruisen, Oostenrijk en Zweden tegen het Franse leger van Napoleon Bij de strijd waren meer dan 500.000 soldaten betrokken en deze was daarmee de grootste veldslag in Europa vóór de Eerste Wereldoorlog. Napoleon werd verslagen en gedwongen terug te keren naar Frankrijk terwijl de geallieerden zich haastten om hun momentum te behouden. Ze vielen Frankrijk in het begin van het volgende jaar binnen. Napoleon werd gedwongen af te treden en werd in het voorjaar verbannen naar Elba.[xxii] De kans is groot, dat Hendrik Krijbolder dan al was overleden. Gesneuveld, dan wel omgekomen door ontbering, honger, bevriezing, of in krijgsgevangenschap. We zullen het waarschijnlijk nooit weten, want er zijn van hem geen documenten bewaard gebleven. Het totale aantal slachtoffers van Napoleons oorlogen wordt geschat op 5 miljoen mensen.

.*Militair tenue, zoals gedragen door Hendrik Krijbolder*

Dit lijkt mij een iets te triomfantelijk plaatje van het 133e Regiment Infanterie van Linie

ONDERSTEUNEND BEWIJS DOOR JAN ERMERS

Hoewel ik het gevoel heb redelijk ver op persoonsniveau van een soldaat als Hendrik Krijbolder te zijn doorgedrongen, is het ontbreken van enig egodocument bij ons in de familie toch een gemis. Dr. Christiaan W. van der Spek, senior wetenschappelijk medewerker van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie van het Ministerie van Defensie NIMH, die een belangrijke dissertatie publiceerde over het onderhavige onderwerp met de titel “Sous les armes,”[xxiii] betrok in een onderzoekssuggestie aan mij het egodocument van Johannes Ermers uit St. Hubert. Dat was een schot in de roos, want deze Ermers legde vrijwel hetzelfde traject af, als Hendrik Krijbolder. Van het 125e Regiment naar het 2e Regiment de la Méditerranée en, zoals ik vaststelde aan de hand van het stamboek op dezelfde 5 juli 1812 ingeschreven. Brieven, die hij aan zijn familie stuurde lopen ook gelijk met de verrichtingen van het daarop aansluitende 133e Regiment Infanterie van Linie. Verschillende publicaties zijn reeds aan deze egodocumenten gewijd,[xxiv] maar naast het bewijs van de stamboeken, sta ik graag stil bij de brieven en zal hieruit citeren, want zo komen we heel dichtbij de beleving van Hendrik Krijbolder. Hij bevond zich in hetzelfde 1e bataljon als Ermers, maar Hendrik in de 3e en Ermers in de 6e compagnie. Uit eigen militaire dienstplichtervaring in vredestijd weet ik, dat ze van elkaars bestaan geweten *kunnen* hebben. Tot de oorlogshandelingen begonnen, zullen hun ervaringen vrijwel identiek zijn geweest.

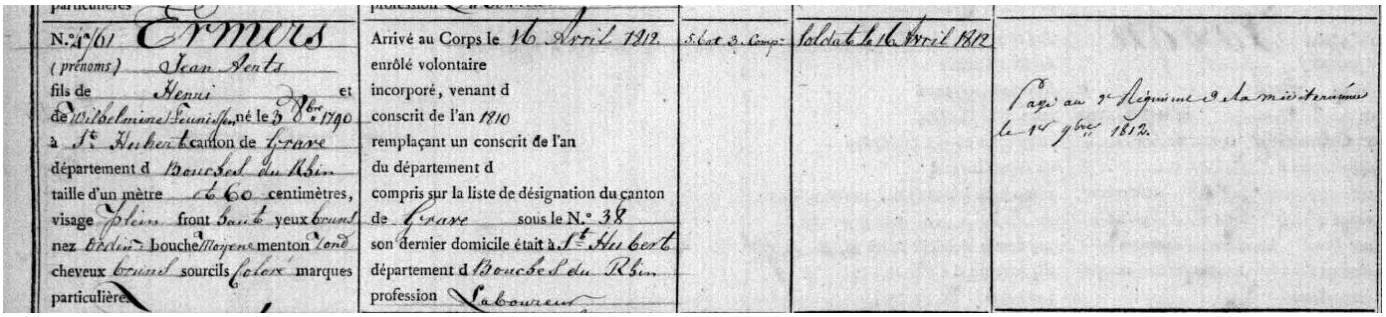
N.° 1761 Ermers
(prénoms) Jean Pierre
fils de Henri et
de Wilhelmine Feunisse né le 3 8bre 1790
à St Hubert canton de Grave
département d Bouches du Rhin
taille d'un mètre 1.60 centimètres,
visage plein front haut yeux bruns
nez ordinaire bouche moyenne menton rond
cheveux bruns sourcils foncés marques particulières
Arrivé au Corps le 16 Avril 1812
enrôlé volontaire
incorporé, venant d
conscrit de l'an 1810
remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du canton
de Grave sous le N.° 38
son dernier domicile était à St Hubert
département d Bouches du Rhin
profession Laboureur
S.Lt 3. Comp:
Soldat le 16 Avril 1812
Passé au 2e Régiment de la Méditerranée le 1er 9bre 1812.

Johannes Ermers, in stamboek 125e Regiment Infanterie van Linie, 1812 (fragment)

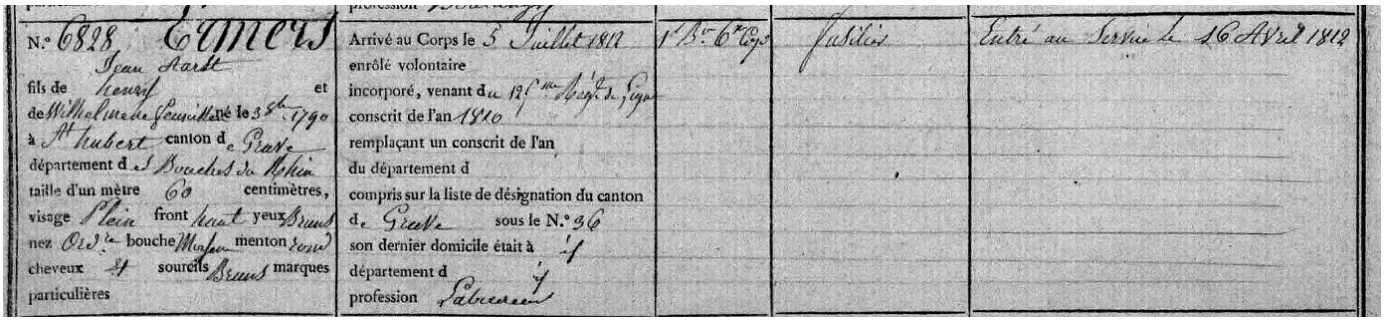
N.° 6828 Ermers
Jean Marie
fils de Henri et
de Wilhelmine Feunisse né le 3 8bre 1790
à St Hubert canton de Grave
département de Bouches du Rhin
taille d'un mètre 60 centimètres,
visage plein front haut yeux bruns
nez ordinaire bouche moyenne menton rond
cheveux bruns sourcils bruns marques particulières
Arrivé au Corps le 5 Juillet 1812
enrôlé volontaire
incorporé, venant du 13e Régt de Ligne
conscrit de l'an 1810
remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du canton
de Grave sous le N.° 36
son dernier domicile était à
département d
profession Laboureur
1er Bt 6e Cpie
Subsiste
Entré au Service le 16 Avril 1812

Johannes Ermers, in stamboek 2e Regiment de la Méditerranée, 1812 (fragment)

De stamboekinschrijvingen van Johannes Ermers, laboureur (arbeider) tonen, dat hij op 16 april 1812 als soldaat is ingelijfd bij het 125e Regiment Infanterie van Linie, in depot te Amiens, Frankrijk. Hij kwam vanuit ‘s-Hertogenbosch gemarcheerd. Zijn uitschrijving op 1 november 1812, als zijn inschrijving bij het 2e Regiment de la Méditerranée op 5 juli 1812 zijn identiek met Hendrik Krijbolder. Er zijn drie brieven van Johannes Ermers bewaard gebleven. De eerste vanuit Amiens op 22 april 1812. De tweede op 8 juli 1812 vanuit Mainz. Hetgeen bevestigt dat het 2e Regiment de la Méditerranée zich daar toen bevond. En de derde brief is in Warschau geschreven op 30 en 31 oktober 1812. Ook dat is conform de bronnen. Daarna wordt het voor altijd doodstil rond Johannes Ermers. We herinneren eraan, dat de slag bij Wolkowisk plaatsvond op 13 november 1812. Hij is als voltigeur (lichte infanterist, goede schutter, vaak in de voorhoede) daar vermoedelijk gesneuveld.

Ermers was een zeer gelovige katholieke jongen. Zijn brieven zijn doorspekt met religieuze details. In dit kader is van belang, dat hij schrijft, dat hij 85 uur moeten heeft marcheren voor hij “Vrankrijk”

eindelijk achter zich kon laten en nog eens 40 uur voor hij de Duitse stad Mens (Mainz) bereikte. En hij vreest nóg eens 200 uur marcheren. Men zegt namelijk dat ze naar “Barlin” (Berlijn) gestuurd zullen worden.

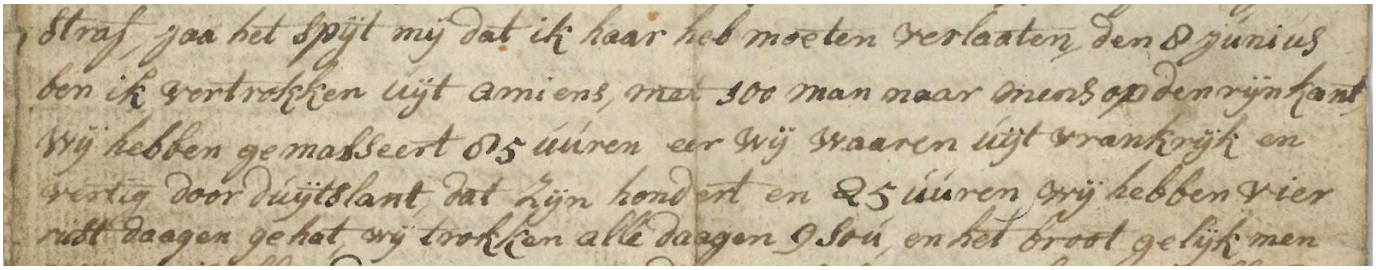
Straf jaa het spijt mij dat ik haar heb moeten verlaaten den 8 junius
ben ik vertrokken uijt amiens, met 100 man naar mens op den rijnkant
wij hebben gemasseert 85 uuren eer wij waaren uijt frankrijk en
vertig door duijtslant dat zijn honderd en 25 uuren wij hebben vier
rust daagen gehat wij trokken alle daagen 9 sou, en het brood gelijk men

Johannes Ermers, fragment van brief d.d.8 juli 1812

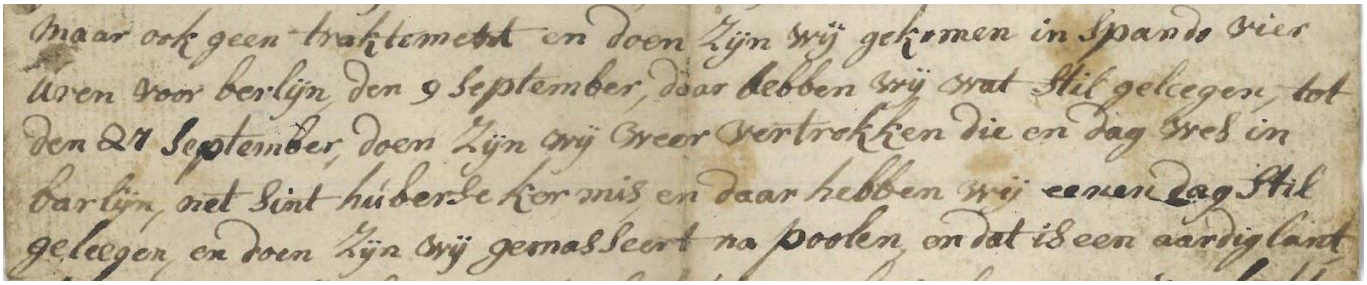
maar ook geen traktement en doen zijn wij gekomen in spando vier
uren voor berlijn den 9 september, daar hebben wij wat stil gelegen, tot
den 21 september, doen zijn wij weer vertrokken die en dag wes in
barlijn, met sint huberde kormis en daar hebben wij eenen dag stil
geleegen en doen zijn wij gemasseert na poolen, en dat is een aardigland

Johannes Ermers, fragment van brief d.d. 30-31 oktober 1812

Lisette Kuijper meldt in het online tijdschrift Historiek van 3 februari 2015, (Laatste update: 21 maart 2016), onder meer: Het leger trok een hele dag door een groot bosgebied tussen Pruisen en Polen, waar bijna geen huizen te zien waren. Zodra ze het bos uitstapten, was alles plots veranderd: “het eerste dorp waar wij kwaamen daar vont ik weer een schoon beelt en een kruijs op den tooren,” meldt Johannes tevreden. De kerken in Poolen zijn zó mooi: “den schoonsten altaar bij ons, zoo is daar den lelijksten.” Bovendien is het volk daar zeer eerbiedig, want zij vallen bij iedere mis “met het aangesigt plat op den gront” en de hele kerk is vol van het “gekerm”, dat bij de gebeden opstijgt.

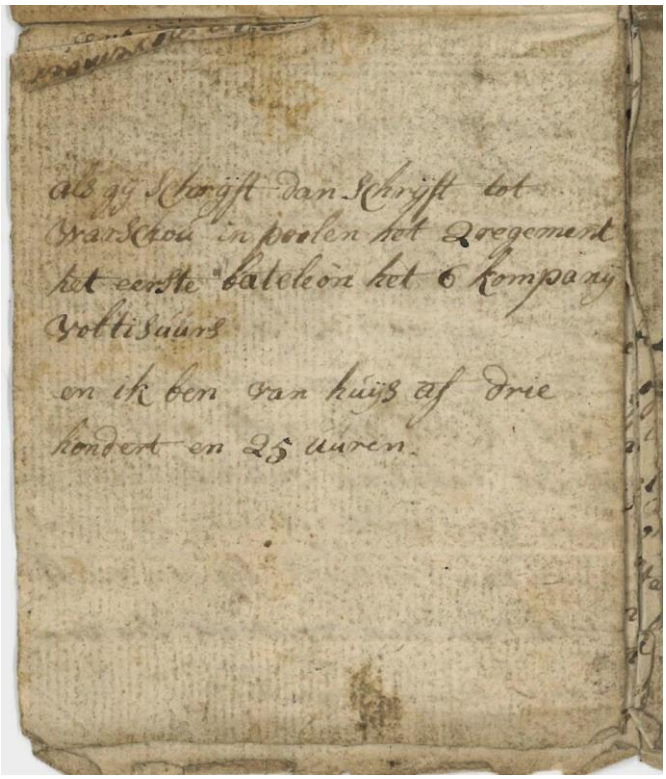
als gij schrijft dan schrijft tot
warschou in poolen het 2 regement
het eerste bateleon het 6 kompanij
voltisuurs
en ik ben van huijs af drie
honderd en 25 uuren.

Johannes Ermers, fragment van brief d.d. 30-31 oktober 1812

Deze brief werd in Warschau geschreven, maar liefst 325 uur verwijderd van Sint Hubert!
Ermers schrijft ook over de vreemde Poolse gebruiken, die hij tegenkomt rond Warschau. Zo lopen alle kinderen “schier naakent” rond en eten de varkens gewoon mee in huis! Volgens hem is het daar al net zo ‘kout’ als thuis. Maar er moest ook gewerkt worden in het koude Polen: “Wij hebben vandaag den 31 gevuurt met kruijt, dat het so krakte, dat was om te leeren,” zo schrijft Ermers. De rekruten werden gedrild ter voorbereiding op een zware veldslag in Rusland. Tot slot neemt hij afscheid van zijn geliefden: “Nu vrindelijk gegroet, lieve susters en zwaager en alle bekende en vriende, misschien tot in der eeuwigheijt (…) “Ik ga nu na het velt, na den Rus”. Van Johannes Ermers ontbreekt na deze laatste brief ieder spoor, net zoals van Hendrik Krijbolder.

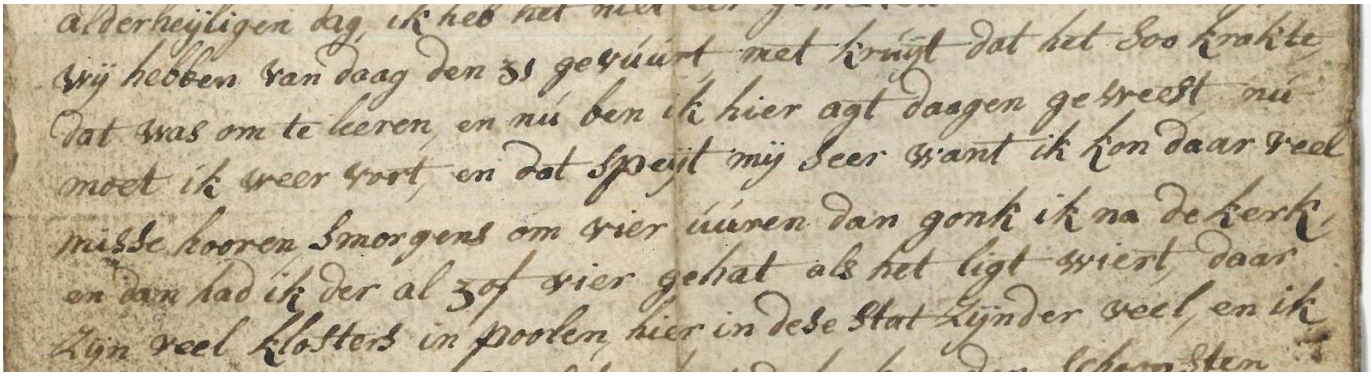
alderheijligen dag, ik heb het
wij hebben van daag den 31 gevuurt met kruijt dat het so krakte
dat was om te leeren, en nu ben ik hier agt daagen geweest nu
moet ik weer voort, en dat spijt mij seer want ik kon daar veel
missie hooren 3 morgens om vier uuren dan gonk ik na de kerk
en dan had ik der al zoo vier gehat als het ligt wiert daar
zijn veel klosters in poolen hier in dese stat zijnder veel, en ik

Johannes Ermers, fragment van brief d.d. 30-31 oktober 1812

EPILOOG. HET OVERLIJDEN EN DE NALATENSCHAP VAN VADER COENRAEDUS KRIJBOLDER

Coen Krijbolder, of “Kruijtbulder”, zoals zijn overlijdensakte, conform zijn doopceel, hem noemde, overleed te ’s-Hertogenbosch op 7 januari 1815. Zijn veronderstelde vreugde over de terugkeer van een Oranje als Soeverein Vorst zal in zijn laatste levensfase ernstig getemperd geweest zijn door het verdriet over de afwezigheid en vermissing van zijn zoon Hendrik.

In de koopakte van 23 april 1802 koopt Coenraad Krijbolder, ten overstaan van eerder genoemde notaris Antoni Bolsius, in ‘s-Hertogenbosch een huis en erve genaamd “Het Prinske”’, of “”De Prins” voorzien van een woonhuis, binnenkeuken, kelder, kelderkamer, open plaats of bleek met privaat en pomp, staande en gelegen alhier op den Vughterdijk, belendend aan de ene zijde (rechts) Cornelis Teulings en aan de andere zijde (links) Gerard Sterk. Hij koopt het perceel van Sebastiaan Soethout, die voor de helft eigenaar was en voor de andere helft was hij gemachtigd door nazaten van Hendrina Adriana van Wijmere, die dit huis op 19-02-1798 had gekocht.[xxv] Dit huis stond aan de vroegere Vughterdijk, sinds 1947 de Vughterstraat, schuin tegenover het tegenwoordige Van Sonsteegje en is rood gemarkeerd op deze uitsnede van een kadastrale kaart uit 1832.[xxvi] Dit perceel werd in 1822 pre-kadastraal aangeduid als G1121 en had een grootte van 104 ca. In 1832 werden de kadastrale secties G en H opnieuw genummerd en kreeg dit perceel als nieuwe kadastrale aanduiding G1174 met dezelfde grootte van 104 ca. In dj1848 werd G1174 na amotie herbouwd door Cornelis Antonius Teulings tot perceel G2443 met dezelfde grootte van 104 ca, samen met de percelen G2442 (uit G1173) en G2444 (uit G1175). G1173 was 458 ca groot en werd uitgebreid met 38 ca vestinggrond uit G1838 tot G2442 met een grootte van 496 ca.
G1175 was 91 ca groot en werd uitgebreid met 22 ca vestinggrond uit G1838) tot G2444 met een grootte van 113 ca. Het oorspronkelijke huis ‘De Prins’ bestond niet meer. Op de foto is een en ander goed te zien. “Het Prinske” is opgenomen in het grote nieuwe pand van Teulings. Tot zover een stukje van de geschiedenis van het pand.[xxvii] In tegenstelling tot wat wij eerder veronderstelden in “Volgens de boeken van Krybolder”, Deel 1, stond het laatste woonhuis van Coen niet aan de zijde van het Sonveld.

.

 Van Sonsteegje

Kadastrale tekening einde van de toenmalige Vughterdijk, 's-Hertogenbosch

Midden links, als derde het perceel voorheen "het Prinske" inmiddels opgenomen in het grote pand van rijtuigbouwer Teulings

Nadat de erfenis van Coen Krijbolder door de kinderen is aanvaard, besluiten deze het pand "Het Prinske" te verkopen aan een der huurders, de winkelier Matthijs Helmus. Op 9 mei 1815

compareerden, wederom voor notaris Antoni Bolsius, de broersCrebolder / Krijbolder, voor de gelegenheid wegens de overlijdensakte van hun vader “Kruijtbulder” genoemd: Arnoldus, winkelier, Johannes, arbeider en Franciscus, kanonnier (hij vervulde zijn dienstplicht). “zoo voor zich zelven, als zich fort en sterk makende voor hunnen absenten broeder Hendrikus Kruijtbulder”. Alvorens we broers op blad 3 van de transportakte op haast komisch aandoende wijze alle onwennig op verschillende wijze met de hen vreemde familienaam zien ondertekenen, is op blad 2 van de transportakte is als bijzondere bepaling opgenomen: “De verkooping is bovendien gedaan voor en aan eene somme van twee honderd en vijftien gulden Hollands, waar van eene somme van vier en tachtig gulden ten interesse van vijf ten honderd in het jaar ter zaake des koops zonder eenige korting blijft staan, om door den kooper afgelost en door de verkoopers te kunnen worden gevorderd, drie jaaren na dato dezes, of zooveel tijd vroeger als den hier voorgemelden absenten Hendrikus Kruijtbulder zal zijn terug gekomen. De overige kooppenningen ten somme van een honderd een en dertig gulden bekennen de verkopers bij het passeeren dezes te hebben ontvangen. Waar voor kwitantie.” Hoezeer de familie al jaren tussen hoop en vrees moet hebben geleefd, broer Hendrik Krijbolder was nog niet opgegeven en zijn rechten op een erfdeel werden voor drie jaar zeker gesteld. Daarna wordt het stil rond Hendrik. Broer Arnold Crebolder/Krijbolder laat in 1823 een zoon Henricus dopen.

112

Verster

's Bosch den 9 Mai 1815.

Voor mij Antonie Belonis, openbaar Notaris residerende te 's Hertogenbosch, Hoofdplaats der Provintie Brabant, en presentie van de Ha te Noemene Getuygen, comparueerde

Arnoldus Kruytbulder, Winkelier, Johannes Kruytbulder, Boekbinder en Franciscus Kruytbulder Kanonnier, woonende te 's Hertogenbosch, Zoo voor Hun Zelven als Zich sterk en Sterk maakende voor Hunnen abssenten Broeder Hendrikus Kruytbulder, dewelke verklaaren te hebben verkocht, en uitsteden by deze in volle en vrygen Eigendom, onder Vrywaring van alle Stoornigen, Hypotheken, Erfleen en alle Verhinderingen hoegenaamt als na Regten, over te geven en op te draagen aan Matthys Belonis, Winkelier, mede te 's Hertogenbosch woonachtig, hier tegenwoordig en aannemende, voor Zich, Zijne Erven en Regtverkrygende

Een Huys en Erve genaamt het Prinske met opengelaats of Bleekvelt, Staande binnen 's Hertogenbosch op den Vugterdijk Letter S. N° 149 V S 115. de eene Zyde de Weduwe Teulings, de andere Zyde Antonius van den Kerk, gelyk voorschreve Huys Erve en opengelaats Zich aldaar bevinden, Zonder er iets van Uytzonderen noog te Reserveeren, verklaarende den Koper het Zelve wel te kennen en er geene Nadere aanwyzing van te verlangen, kennende den Koper gemelde Huys en Erve en Eigendom en gebruyk aanvaarden en mede doen en handelen als met Goederen Hem in volle en vrygen Eigendom toebehoorende te reekenen van heden

De verkoopers en den Eigendom van gemelde Huys en Erve aangekomen Uyt de Nalatenschap van Wylen hunnen Vader Coenraad Kruytbulder, die het Zelve verkregen had by koop en transport tegen Sebastiaan Soethout en anderen, Volgens acte van den Dorpsentrum

legter

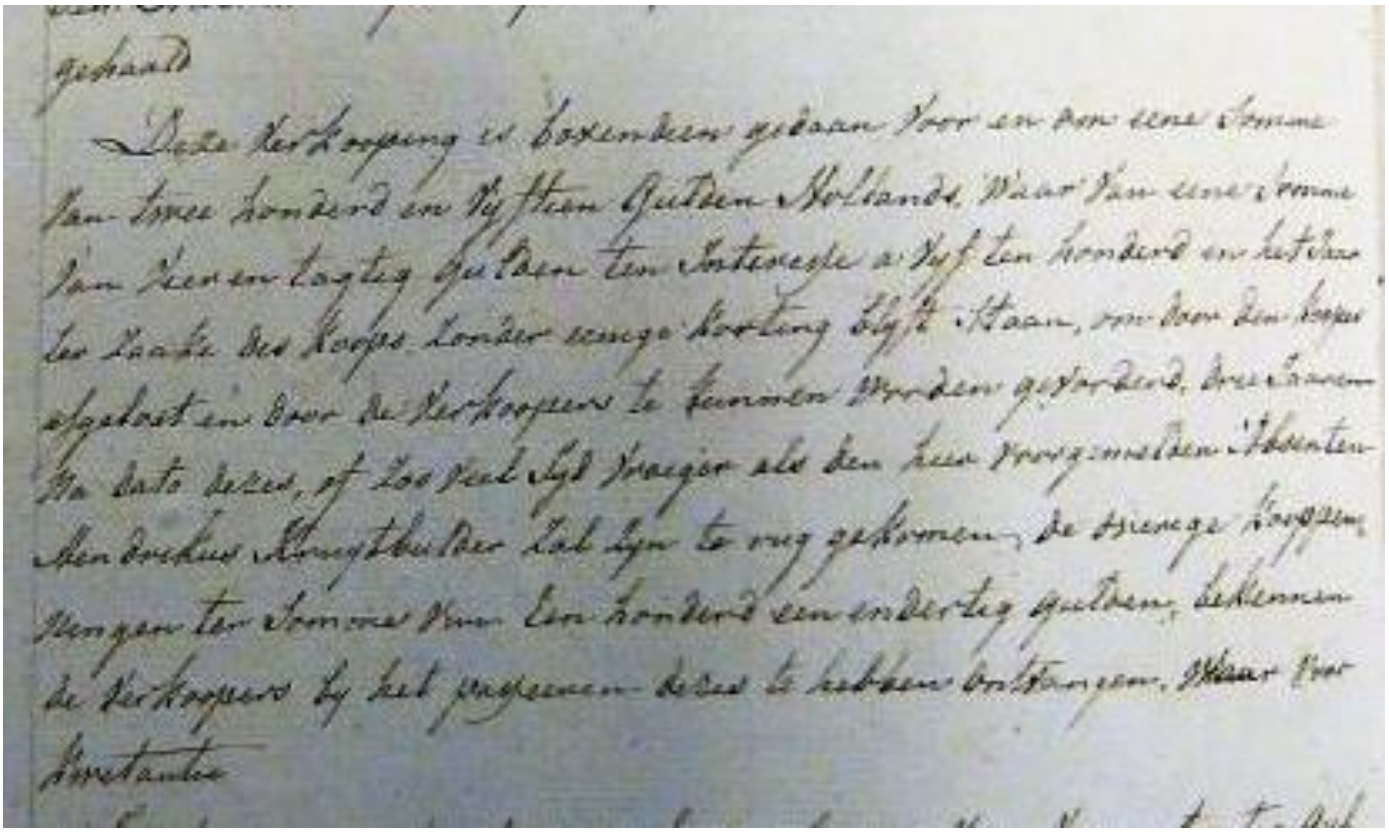

gehaald

Deze verkooping is voorzeeden gedaan voor en voor eene somme van twee honderd en vijftien guilden Hollands. Waar van eene somme van vier en twintig guilden ten interesse a vijf ten honderd en het eene van de laatste des koops zonder eenige korting blijft staan, van welken den koper afgedoot en door de verkoopers te kennen worden geworden, drie jaren na dato deezes, of zoo veel zijt vroeger als den heer voorgemelden Abraham den Ouden Kruijtbulder zal zijn te ruij gekomen, de zieneze koopen, mengen ter somme van een honderd en ondertig guilden, bekennen de verkoopers by het passeeren deezes te hebben ontfangen. Waar voor protestanten

Notariële akte 9 mei 1815,blad 2, (fragment) Verkoop pand Het Prinske, 's-Hertogenbosch

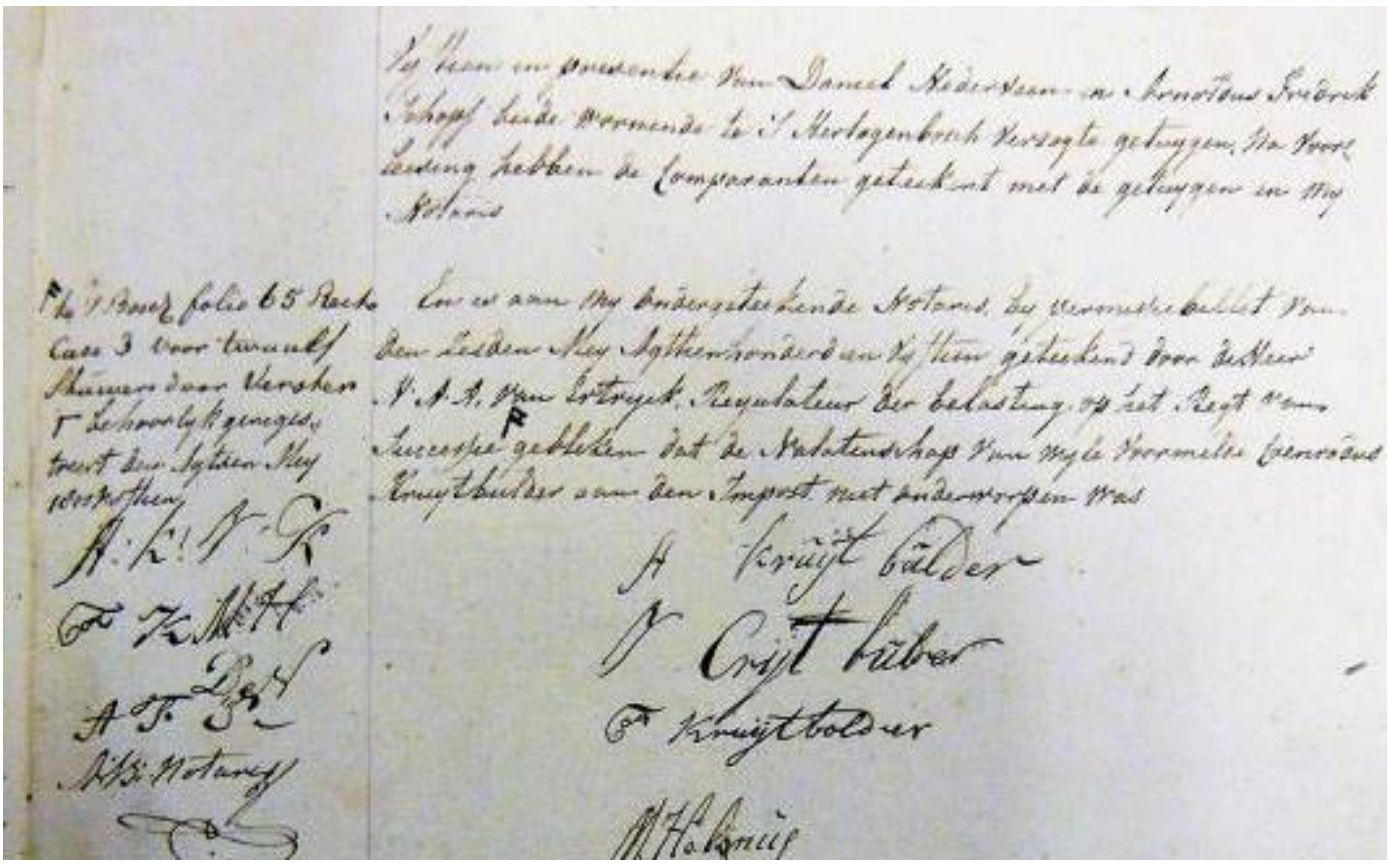

Is hiervan in aanwezigheid van Daniel Kiderlen en Arnoldus Friderik Schoff beide woonende te s' Hertogenbosch versogte getuigen na voorlezing hebben de Comparanten geteekent met de getuigen en my Notaris

Is op 1 Boek folio 65 Recto Case 3 voor transport Nummer door Verschijnt Schoorlijk genegistreert den Sijtien Mey 1815 Sijthoff

Lus is aan my ondergeteekende Notaris de vermelde billet van den Heeren Mey Sijthen honderd en vijftien geteekend door Heeren A. A. A. van Ertrijck, Regulateur der belasting op het Regt van Succesie gebleken dat de Nalatenschap van wyle voormelden Heer Kruijtbulder aan den Impost niet onderworpen was

A Kruijt bulder

A Crijt bulder

Kruijtbulder

M Holonius

FREDRIK SPINDLER (1780 - ?)

Hij was een Rotterdamse jongen, gedoopt in de Lutherse kerk aldaar op 10 juli 1780, als derde van zes kinderen in het gezin van zijn ouders. De oudste en de jongste stierven als kind. Zijn vader, Johann Friedrich (Friedrich) Spindler, geboren te Finsterrot en gedoopt op 11 maart 1741 te Wüstenrot nabij het stadje Öhringen in (Frankenland) van het toenmalige Duitse hertogdom Würrtemberg, was samen met zijn jongere broer Johann Michael (Michiel) Spindler naar Rotterdam gekomen en hadden daar twee zussen Koedijk getrouwd. Johanna (Anna), de moeder van Fredrik en Gezina (Gijsje). Beide broers waren Mr. kleermaker. Hun beider echtgenotes naaister van beroep. Friedrich, inmiddels poorter geworden, specialiseerde zich als Mr. keurslijfmaker (corsetier), een zeer relevant beroep in de pruikentijd van de 18e eeuw. Het gezin woonde in de Posthoorn- of Orangestraat, achter de Lutherse Kerk in het centrum van de stad. De ouders konden goed in het onderhoud van hun gezin voorzien. Twee kinderen, Fredrik en Barend van 1782 werden tot kleermaker opgeleid. Fredrik werd net als zijn vader keurslijfmaker. Maar de pruikentijd eindigde tamelijk abrupt aan het eind van de 18e eeuw en daarmee het tijdperk van het keurslijf in de damesmode. Dan overlijdt vader Friedrich Spindler, de spil van de kleermakerij, in 1797. Weliswaar is Fredrik nog keurslijfmaker, als hij op 5 april 1798, bijna 18 jaar oud, belijdenis doet voor de Lutherse Gemeente van Rotterdam, maar gedurende lange tijd was volkomen onduidelijk wat er daarna van hem geworden was. Zijn broer Barend ontwikkelde zich in verschillende Nederlandse plaatsen tot een succesvol kleermaker met medewerkers, die decennialang onder andere militaire opdrachten kreeg. De laatste paar jaar verscheen de naam van Fredrik, ook in het Duits en het Frans echter in verschillende archieven. Fredrik, dan wel Friedrich of Fréderic als soldaat. Een wat merkwaardige carrièreswitch, mogelijk ingegeven door het wegvallen van keurslijfclientèle en de bar slechte economische perspectieven van die dagen. Het was de periode van de Bataafse Revolutie.

DE CONDUITESTAAT VAN FREDRIK SPINDLER IN HET LEGER

Uit de volgende elementen kunnen we de militaire loopbaan van Fredrik Spindler reconstrueren. Allereerst zien we hem terug als “Friedrich Spintler” in de lijst van aangenomen manschappen in het jaar 1799 van het Tweede Bataljon van het Regiment Infanterie van de Hertog van Saxen-Gotha.[xxviii] Daarop staat vermeld, dat hij 19 jaar oud was, geboren in Rotterdam en Luthers. Zijn lengte “op kousen” was 5 Voet, 6 Duim, 0 streken. De voorafgaande 10 maanden was hij bij de Marine op het schip (in -den- Helder?) en was “gepasporteerd” (met getuigschrift ontslagen).Omdat hij op 2 september 1799 bij het regiment werd aangenomen, houdt dat in, dat hij al in december 1798 voor de militaire dienst had gekozen, of moeten kiezen. Hij tekende maar liefst voor 6 jaar en een maand, tot 2 oktober 1805. Het regiment werd opgericht in 1744 als Regiment van Saxen-Gotha. Vanaf 1795 heeft deze eenheid deel uit gemaakt van het Bataafse Leger. In 1806 (Franse tijd) ging het regiment op in het 3e bataljon van het 6e Regiment Infanterie. Het regiment bestond uit 2 bataljons, elk met een grenadier-compagnie en zes musketier-compagnieën. Hoewel het regiment officieel een nummer/naam droeg, werd dit alleen gebruikt op hun wapens en uitrusting, en waren ze beter bekend onder de naam van hun commandant (kolonel), een lid van het geslacht Saxen-Gotha. Fredrik Spindler werd ingedeeld bij de compagnie van majoor H.C.F. von Berckefeld. Het is niet bekend aan welke militaire campagnes Fredrik heeft deelgenomen. Zeer opvallend is, dat op de wervingslijst onder elkaar maar liefst tien “kleedermakers” zijn opgenomen. Het is voorstelbaar, dat die bewust aan het regiment zijn toegevoegd, hoewel de organieke sterkte van het regiment op dat moment slechts 983 man bedroeg en de functie van regimentskleermaker mij tot nu onbekend is.

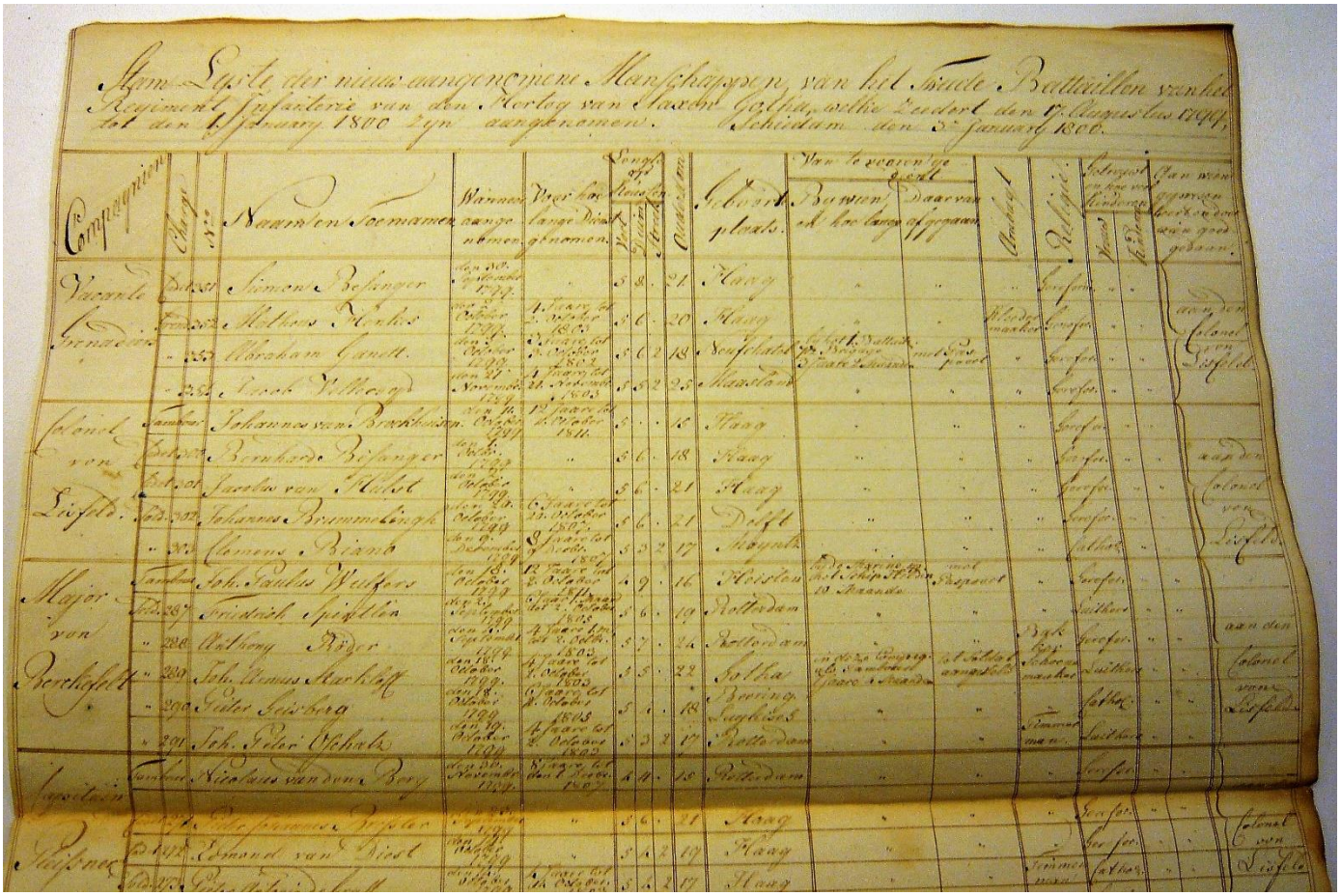

Fredrik Spindler in de wervingslijst 1799-1800 van het Regiment Infanterie van Saxen-Gotha

Bij de reconstructie van de militaire loopbaan van Fredrik Spindler in de navolgende jaren is voorzichtigheid geboden. De documentatie is niet volledig en het constante geschuif met legeronderdelen maakt, dat niet alles bewijsbaar is. Wel heb ik de indruk, dat hij vrijwillig in het leger bleef. Een korte recapitulatie: Hij zou gediend hebben bij de 2e Halve-Brigade. Saxen-Gotha lijkt daarvan geen onderdeel. In 1807 (KoningrijkHolland) zou hij verlof hebben gehad. Op de 26e van de Oogstmaand (augustus) 1809 (Koningrijk Holland) wordt hij, 29 jaar oud en afkomstig uit het Departement Maasland, aangenomen als fuselier en vrijwel zeker zijn ingedeeld bij het 3e Regiment Infanterie van Linie.[xxix] Dat regiment werd in 1810 (na inlijving bij Frankrijk) het “Hollandse” 124e Regiment Infanterie van Linie. De conduitestaat van Fredrik bij dit regiment, onder nummer 2209, is voorhanden.

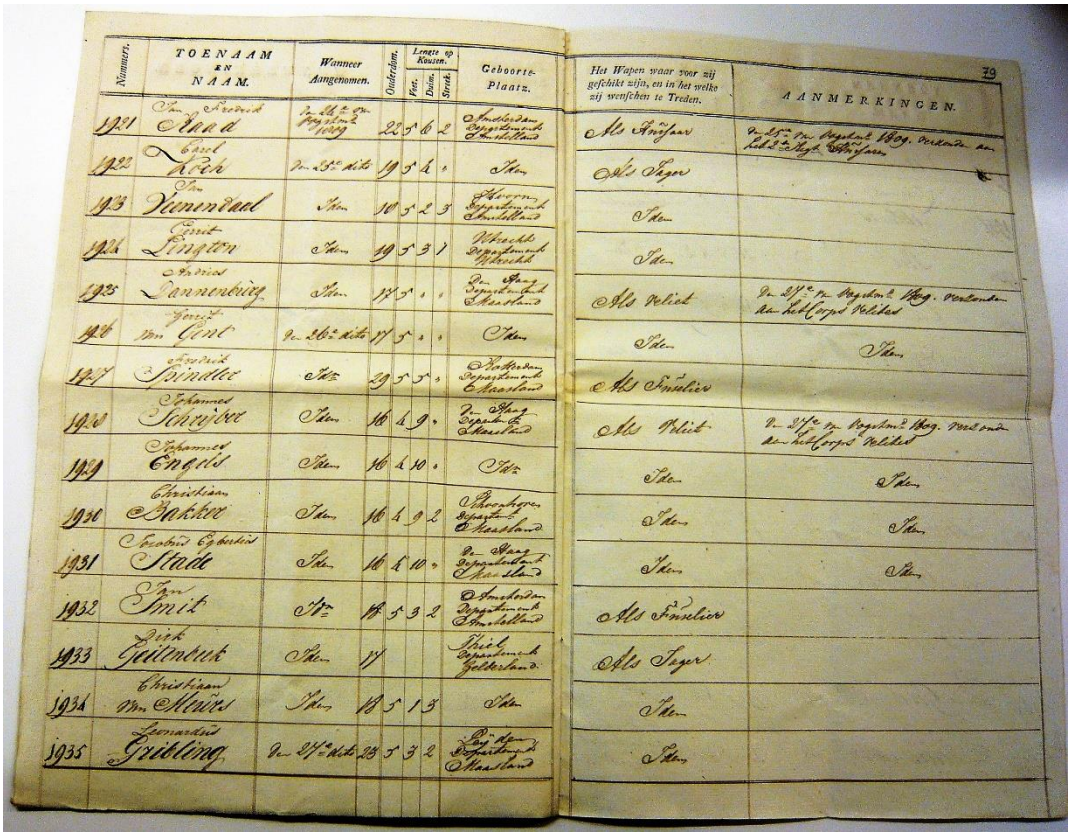

Nummers.	TOENAAM EN NAAM.	Wanneer Aangenomen.	Ouderdom.	Lengte op Kousen. Voet.	Duim.	Streek.	Geboorte-Plaatz.	Het Wapen waar voor zij gefschikt zijn, en in het welke zij wenschen te Treden.	AANMERKINGEN.
									79
1921	Jan Frederik Akard	Den 28e van Oogstmaand 1809	22	5	6	2	Amsterdam Departement Amstelland	Als Grenadier	Den 25en van Bloemmaand 1809. Vertrokken aan het 3de Regt. Grenadiers
1922	Carel Koch	Den 25e dito	19	5	4	0	Idem	Als Jager	
1923	Jan Heinendaal	Idem	18	5	2	3	Groningen Departement Stadskanaal	Idem	
1924	Cornelis Langton	Idem	19	5	3	1	Utrecht Departement Vecht	Idem	
1925	Frederik Jannenkrieg	Idem	17	5	0	0	Den Haag Departement Schelde	Als Veliet	Den 27en van Bloemmaand 1809. Vertrokken aan het Corps Veliten
1926	Joseph van Cent	Den 26e dito	17	5	0	0	Idem	Idem	Idem
1927	Frederik Spindler	Idem	29	5	5	0	Rotterdam Departement Maasland	Als Fuseliers	
1928	Johannes Schrijver	Idem	16	4	9	0	Den Haag Departement Maasland	Als Veliet	Den 27en van Bloemmaand 1809. Vertrokken aan het Corps Veliten
1929	Johannes Engels	Idem	16	4	10	0	Idem	Idem	Idem
1930	Christiaan Bakker	Idem	16	4	9	2	Schoonhoven Departement Maasland	Idem	Idem
1931	Theodorus Cornelis Stade	Idem	16	4	10	0	Den Haag Departement Maasland	Idem	Idem
1932	Jan Smit	Idem	17	5	3	2	Amsterdam Departement Amstelland	Als Fuseliers	
1933	Dirk Geitenbeek	Idem	17				Zwolle Departement Gelderland	Als Jager	
1934	Christiaan Wm. Meijers	Idem	18	5	1	3	Idem	Idem	
1935	Leonardus Gribling	Den 27e dito	28	5	3	2	Rotterdam Departement Maasland	Idem	

Nr. 127 Fredrik Spindler wordt aangenomen als fuselier, 26e van de Oogstmaand 1809

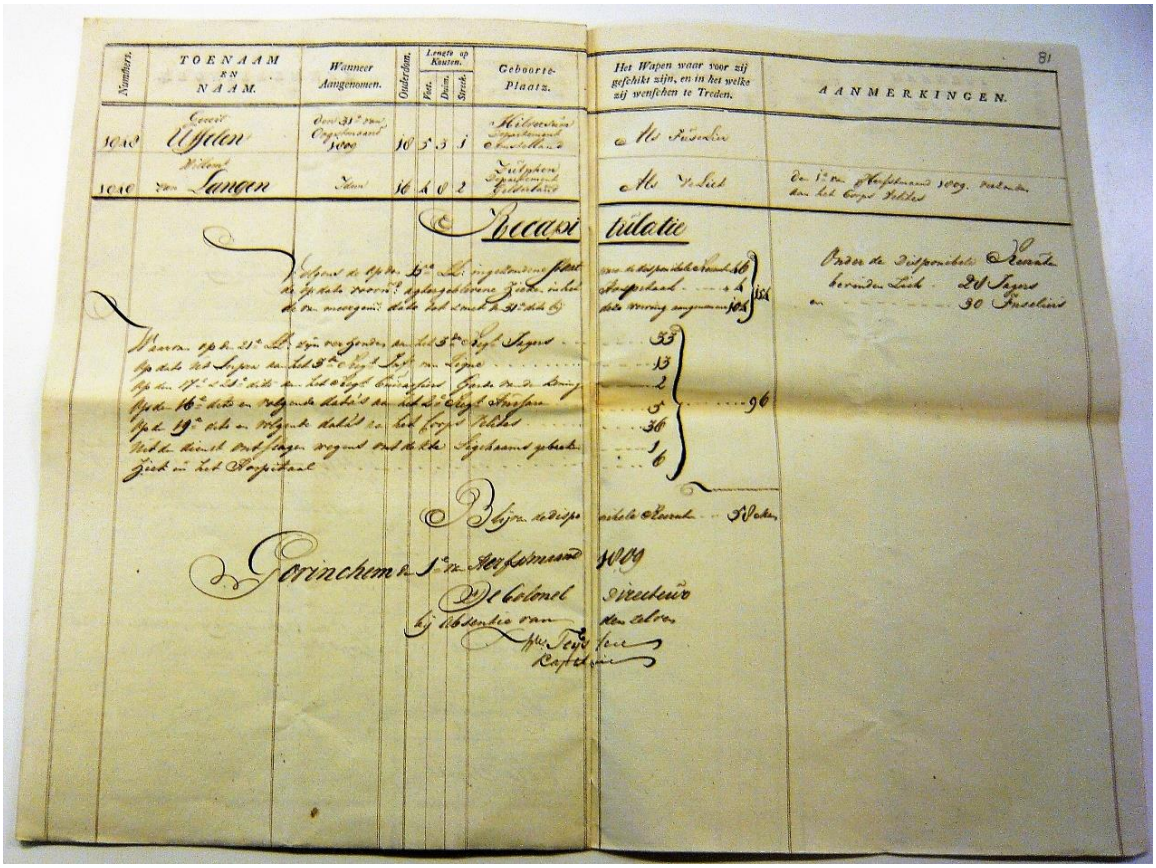

Nummers.	TOENAAM EN NAAM.	Wanneer Aangenomen.	Ouderdom.	Lengte op Kousen. Voet.	Duim.	Streek.	Geboorte-Plaatz.	Het Wapen waar voor zij gefschikt zijn, en in het welke zij wenschen te Treden.	AANMERKINGEN.
									81
1939	Cornelis Wijlen	Den 31en van Oogstmaand 1809	16	5	3	1	Middelburg Departement Schelde	Als Fuseliers	
1940	Willem van Langen	Idem	16	4	8	2	Zutphen Departement Gelderland	Als Veliet	Den 1en van Herfstmaand 1809. Vertrokken aan het Corps Veliten

Recapitulatie

Volgens de Opgave van de Ingelichtenen Plaats de Opgave van de Provincie Zuiden en de van morgen dito het aantal van 31en dito

Order de Disponibele Recrute bevinden zich 20 Jagers en 30 Fuseliers

Waren op den 21en dito zijn voorgedragen aan het 3de Regt Jagers ... 53
Op dito het Jagers aan het 3de en het 4de Regt van Linie ... 13
Op den 17en en 18en dito aan het 4de Regt Chasseurs Gardes van de Koning ... 2
Op den 16en dito en volgende dagen aan het 4de Regt Grenadiers ... 5 ... 96
Op den 19en dito en volgende dagen aan het Corps Veliten ... 36
Wegens dienst van Jagers wegens ziekte de Regimenten gebleven ... 1
Zieken in het Hospitaal ... 6

Blijven de disponibele Recrute ... 50 Man

Gorinchem den 1en Herfstmaand 1809

De Colonel Directeur
bij Afwezigheid van
Als Jager
Kapitein

Fredrik Spindler is vrijwel zeker ingedeeld bij het 3e Regiment Infanterie van Linie, 1e van de Herfstmaand 1809

“FRÉDÉRIC’S” CONDUITE IN HET STAMBOEK HET 124e REGIMENT INFANTERIE VAN LINIE[xxx]

De eerste kolom van de inschrijving van Fredrik Spindler bevat ernstige missers. Je denkt, dat het om een andere persoon gaat. De naam van de moeder is niet “Marie Coudee”, maar Joh(Anna) Koedijk. Hij is niet in Leeuwarden, departement Friesland, geboren op 11 april 1791, maar te Rotterdam op 10 juli 1780. Bij nadere beschouwing blijkt dit, inclusief zijn persoonskenmerken te zijn overgeschreven van nummer 2208, Jacques van Dalen, met uitzondering van de “marques particulières”, de bijzondere kenmerken, waar staat dat hij, net als eerder bij Hendrik Krijbolder, getekend is door “la petite vérole”. Hij had dus een pokdalig gezicht. Fredrik werd op 12 september 1809 als vrijwilliger en fuselier ingelijfd bij het 124e regiment, hij was tailleur (kleermaker) van beroep. Zijn vorige woonplaats was Den Haag, departement Monden van de Maas (opvolgende naam van Maasland). Op 7 of 17 mei 1811 wordt hij als grenadier (in die tijd een keursoldaat) ingedeeld bij het 4e Bataljon Grenadiers, vervolgens bij het 1e Bataljon Grenadiers. De administrateur zet op die plaats overal een kruis, zodat niet duidelijk is bij welk bataljon grenadiers als laatste heeft gediend. Wij vermoeden toch gewoon het 1e. Interessant is de laatste kolom om twee redenen. Vermeld staan bijzonderheden van Fredrik. Hij kreeg in 1807 verlof uit de 2e Halve-Brigade en heeft deelgenomen aan de campagnes van 1806 en 1809. Mogelijk de dubbele napoleontische veldslag in Duitsland bij Jena en Auerstedt op 14 oktober 1806, waaraan ook Hollandse troepen deelnamen en de Engelse inval op Walcheren in 1809. Daarna zien we bij een grote groep van de in het stamboek ingeschreven militairen: “Déserté le …… 1813”. Zouden zij allen op een onbestemde datum in het jaar 1813 zijn gedeserteerd? Volgens de Collectie Visser bij Tresoar zou dit bij Fredrik 23 december 1813 geweest zijn. Dat lijkt in casu een wat willekeurige datum, want dat was de dag, dat de Fransen definitief uit Nederland vertrokken. Wat weten wij in grote lijnen uit de literatuur?.

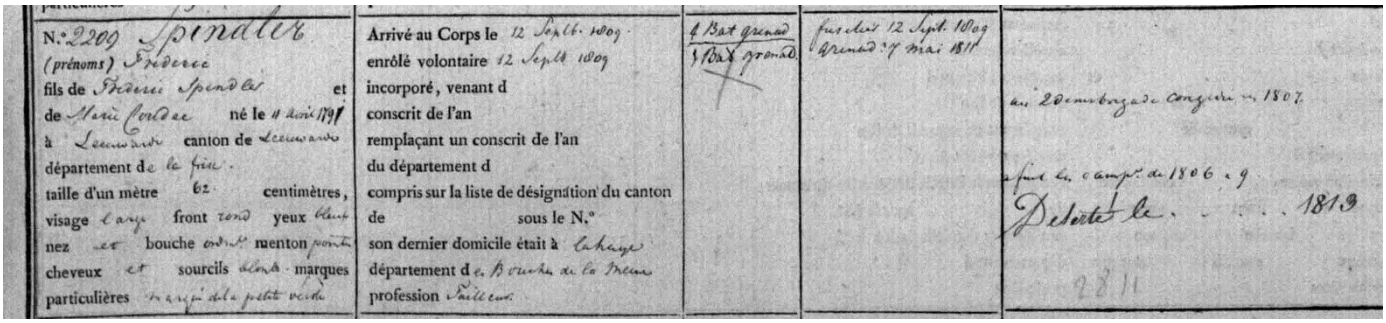
N.° 2209 Spindler
(prénoms) Frederic
fils de Frederic Spindler et
de Marie Coudee né le 11 avril 1791
à Leeuwarden canton de Leeuwarden
département de la frise.
taille d'un mètre 62 centimètres,
visage large front rond yeux bleus
nez et bouche ordinaire menton pointu
cheveux et sourcils blonds - marques
particulières marqué de la petite vérole

Arrivé au Corps le 12 Septb. 1809.
enrôlé volontaire 12 Septb 1809
incorporé, venant d
conscrit de l'an
remplaçant un conscrit de l'an
du département d
compris sur la liste de désignation du canton
de sous le N.°
son dernier domicile était à La haye
département de Bouches de la Meuse
profession Tailleur.

4 Bat grenad
1 Bat grenad

fuselier 12 Sept. 1809
grenad. 7 mai 1811

au 2e demi brigade congédiée en 1807.
a fait la campagne de 1806 et 9
Déserté le 1813
2811

Frédéric Spindler in het stamboek van het 124e Regiment Infanterie van Linie (fragment)

Sjako en uniform fuselier 124e Regiment Infanterie; de grenadier droeg een berenmuts (kolbak)

NUMÉROS D'ENREGISTREMENT ET SIGNALEMENS des SOUS-OFFICIERS ET SOLDATS.	DATES de l'arrivée au Corps des Recrues, LEUR QUALITÉ, LEUR DERNIER DOMICILE, ET LEUR PROFESSION.	NUMÉROS des BATAILLONS ou Escadrons, et des Compagnies.	GRADES et DATES DES NOMINATIONS à ces grades; ACTIONS D'ÉCLAT, et BREVETS D'HONNEUR.	DATES ET MOTIFS DE SORTIE DU CORPS. DÉCÈS. SERVICES ANTÉRIEURS. BLESSURES, ET CAMPAGNES DE GUERRE.
N.° 2204. Herman (prénoms) Jean Conrad fils de George Herman et de Sophie Agnès Heinst né le 24 août 1790 à Nymegue canton de Nymegue département de l'Roer du Rhin taille d'un mètre 62 centimètres, visage rond front rond yeux bleus nez et bouche ordinaires menton pointu cheveux et sourcils bruns marques particulières	Arrivé au Corps le 12 Sept.bre 1809 enrôlé volontaire 12 Sept.bre 1809 incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de sous le N.° son dernier domicile était à Nymegue département de l'Roer du Rhin profession Tailleur	4 Bat Vélites 1 Bataillon Vélites	fusilier 12 Sept.bre 1809	Déserté le 1813 2801
N.° 2205. Dop (prénoms) Jacques fils de Jean Dop et de Geertje Hendricks né le 10 juin 1791 à Nymegue canton de Nymegue département de l'Roer du Rhin taille d'un mètre 72 centimètres, visage long front rond yeux bleus nez et bouche ordinaires menton rond cheveux et sourcils bruns marques particulières	Arrivé au Corps le 12 Sept.bre 1809 enrôlé volontaire 12 Sept.bre 1809 incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de sous le N.° son dernier domicile était à Nymegue département de l'Bouches de la Meuse profession	1 Bat grenad	fusilier 12 Sept.bre 1809 Grenad 7 mai 1811	Déserté le 1813 2804
N.° 2206. van Schaick (prénoms) Nicolas fils de Nicolas van Schaick et de Geertruid Ommeren né le 2 Déc.bre 1774 à Gorcum canton de Gorcum département de l'Bouches de la Meuse taille d'un mètre 67 centimètres, visage gluppet front rond yeux bleus nez et bouche ordinaires menton rond cheveux et sourcils bruns marques particulières	Arrivé au Corps le 12 Sept.bre 1809 enrôlé volontaire 12 Sept.bre 1809 incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de sous le N.° son dernier domicile était à Nymegue département de l'Bouches du Rhin profession Pêcheur	4 Bat 3 Comp. 5 Bataillon 2.e	fusilier 12 Sept.bre 1809	au 2 Décembre de conscrit en 1795 a fait les campagnes de 1798 à 1809 Déserté le . . . 1813 2805
N.° 2207. Moonders (prénoms) Jean fils de Henry Bernard Moonders et de Delia Deckema né le 28 Sept.bre 1791 à Maestricht canton de Maestricht département de la Meuse Inférieure taille d'un mètre 61 centimètres, visage et front rond yeux bleus nez et bouche ordinaires menton rond cheveux et sourcils blonds marques particulières	Arrivé au Corps le 12 Sept.bre 1809 enrôlé volontaire 12 Sept.bre 1809 incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de sous le N.° son dernier domicile était à Leeuwarden département de la Frise profession	1 Bat 4 Comp	fusilier 12 Sept.bre 1809	Déserté le . . . . 1813 a fait la campagne de 1809 2806
N.° 2208. van Daten (prénoms) Jacques fils de Henry van Daten et de Elisabeth Brouwer né le 11 avril 1791 à Leeuwarden canton de Leeuwarden département de la Frise taille d'un mètre 62 centimètres, visage long front rond yeux bleus nez et bouche ordinaires menton pointu cheveux et sourcils blonds marques particulières	Arrivé au Corps le 12 Sept.bre 1809 enrôlé volontaire 12 Sept.bre 1809 incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de sous le N.° son dernier domicile était à Leeuwarden département de la Frise profession Cordonnier	3 Bat 2 Comp	fusilier 12 Sept.bre 1809	Déserté le . . . . 1813 a fait la campagne de 1809 2808
N.° 2209. Spindler (prénoms) Frédéric fils de Henri Spindler et de Marie Cordes né le 11 août 1791 à Leeuwarden canton de Leeuwarden département de la Frise taille d'un mètre 62 centimètres, visage long front rond yeux bleus nez et bouche ordinaires menton pointu cheveux et sourcils blonds marques particulières trait de la petite vérole	Arrivé au Corps le 12 Sept.bre 1809 enrôlé volontaire 12 Sept.bre 1809 incorporé, venant de conscrit de l'an remplaçant un conscrit de l'an du département de compris sur la liste de désignation du canton de sous le N.° son dernier domicile était à Lahaye département de l'Bouches de la Meuse profession Tailleur	4 Bat grenad 1 Bat grenad	fusilier 12 Sept.bre 1809 Grenad.r 7 mai 1811	au 2 Décembre de conscrit en 1807 a fait les campagnes de 1806 à 9 Déserté le 1813 2811

Frédéric Spindler in het stamboek van het 124e Regiment Infanteriehet 124e

HET 124e REGIMENT INFANTERIE VAN LINIE EN DE RUSSISCHE VELDTOCHT VAN NAPOLEON

Over Napoleon, zijn veldtochten, zijn Grande Armée en de Russische veldtocht is een hele bibliotheek volgeschreven, door uitstekende deskundigen. Ook het internet biedt trouwens vele goede bronnen terzake. Graag verwijs ik voor de liefhebber naar het bij dit overzicht opgenomen literatuurlijstje, met tamelijk recente Nederlandse uitgaven van grote klasse, die ik de lezer van harte aanbeveel.

Hier resumeer ik kort, uit verschillende bronnen, relevante opmerkingen omtrent het 124e Regiment Infanterie van Linie, dat -zoals alle "Hollandse Regimenten" werd ingezet bij de catastrofaal verlopen Russische veldtocht van de Grande Armée van Napoleon.

Volgens de Franse historicus G. Fabrie bestond het 124e uit: 81 officieren 1447 manschappen, 183 versterkingen, totaal 1711 man. De veldslagen waaraan dit regiment deelnam gedurende de Russische veldtocht waren: Dewoltowo, Oboiardzina, Polotsk (1e en 2e), Tchaniski, Borisow, Berezina en Kowno. Commandant van het 124e regiment in 1812 was kolonel Jacques Hardyau, die getroffen door een kanonskogel in de slag van Tchaniski op 31 oktober 1812 werd gedood. Hij werd opgevolgd door kolonel Jean-Baptiste Laffithe. Het 124e regiment bevatte 5 bataljons. Het 5e bataljon was een opleidingsbataljon, het 4e bataljon werd in reserve gehouden. De eerste drie bataljons werden ingezet in de strijd. Mijn vermoeden is, dat Fredrik Spindler met het eerste daaraan heeft deelgenomen. Maar het vierde kan, gelet op het stamboek, zeker niet worden uitgesloten. Het 4e bataljon van het 124e regiment in reserve gehouden was gelegerd, ter beveiliging van het voorraaddepot, in het bij de vestingstad Stettin nabijgelegen Ueckermünde. Het 4e bataljon kreeg bevel om vanuit Boulogne-sur-Mer naar Stettin te marcheren. Ene Jacob van Zweden uit Kapelle schreef in een brief van 14 september 1812 naar huis dat ze "zedert Belogne (Boulogne-sur-Mer in Frankrijk, BK) af vol 400 hondert uuren gemarseerd" hadden, dat ze op 5 september waren aangekomen in Stettin en nadien waren gelegerd in het nabijgelegen Ueckermünde. Onderweg hadden ze "het redelijk goed gehad". Op 18 maart 1813 werd de stad Stettin door het Russische leger ingesloten. Waarschijnlijk is het 4e bataljon van het 124e regiment op de buitenpost te Ueckermünde volledig verrast door de snel naderende Russen en had het zich zonder veel verzet massaal overgegeven. Later bleek dat veel soldaten zich niet hadden overgegeven, maar naar Stettin waren gevlucht. De aantekening in het stamboek "déserté le….. 1813" is, volgens een auteur, later omstreeks 1 augustus 1814 door een overijverige, rechtlijnig denkende administrateur neer geschreven, uitgaande van de gedachte dat iedereen die op 1 augustus 1814 niet meer bij het onderdeel aanwezig was, ook daadwerkelijk gedeserteerd of op zijn minst onwettig afwezig was. Ook achter de namen die tijdens de Russische veldtocht om het leven waren gekomen, maar waar dat door gebrek aan gegevens niet was genoteerd, heeft de administrateur bij het Ministerie van Oorlog in Parijs de aantekening over desertie in 1813 geplaatst. Deze uitleg lijkt een hoop duidelijk te maken en acht ik niet onaannemelijk. Zou Fredrik Spindler de vreselijke slachtpartij van de Russische veldtocht al overleefd hebben en niet gedeserteerd zijn, of krijgsgevangen genomen (ik herhaal: dat waren slechts weinigen), dan bood de vernietigende Volkerenslag bij Leipzig in oktober 1813, waar het Franse leger in grote wanorde het strijdtoneel verliet en ook velen door ziekten werden geveld (tyfus en cholera) een dodelijk panorama. Ook van Fredrik Spindler lijkt niemand ooit nog iets vernomen te hebben.

Den Haag, februari 2020

© B.J.J.Krijbolder, 's-Gravenhage

Mijn dank voor ondervonden medewerking gaat uit naar:

- Drs. Jacques Biemans, Erfgoed ’s-Hertogenbosch
- Madame Agnès Boulet, via forum Geneanet
- Mevrouw Mariët Bruggeman, Brabants Historisch Informatie Centrum BHIC
- Monsieur Alain Guéna, Service Historique de la Défense SHD, Vincennes, Frankrijk
- De heer Bart van Helvoort, via BHIC
- Dr. Johan Joor, historicus
- De heer Nico Koppers, ’s-Hertogenbosch
- De heer Frans J.P.Krijbolder, art director en broer
- Drs. Wim M.J.Krijbolder, historicus en neef
- Drs. Monique Ruzius-Brummans, Erfgoed ‘s-Hertogenbosch
- Dr. Christiaan W. van der Spek, Nederlandse Instituut voor Militaire Historie NIMH
- Rijksmuseum, Amsterdam

---

[i] Kwartierstaat Krijbolder-van Stralen, in Kwartierstatenboek XIII, Genealogische Vereniging Prometheus, Technische Universiteit Delft, Delft, 1996

[ii] Bernard J.J. Krijbolder, une sélection des âinés réprésentants des familles de mes ancêtres huguenots français, etc.

[iii] Kwartierstaat Krijbolder-van Stralen, nummer 98

[iv] Wat nu, wat nu, sprak Pichegru? Bekende uitdrukking uit de vaderlandse geschiedenis

[v] Trouwen Gerecht A. juni 1795 - januari 1799., archiefnummer 1004, Schepenhuwelijken (1795-1811), inventarisnummer 211, blad A – 042

[vi] Brief 28 januari 2020 van de République Française, Ministère des Armées, Secretariat Géneral pour l’administration, Direction des patrimoines, de la Mémoire, et des archives, Departement des services au public, Division des recherches documentaires, onder No. 500593 ARMSGA/DPMA/SHD/CHA/DSP/DRD (sic!)

[vii] Bernard J.J.Krijbolder, Volgens de boeken van Krybolder, Deel 1, Den Haag, 2014, ISBN /EAN 9789082179200

[viii] Bernard J.J.Krijbolder en Gerjan Crebolder meergenaamd Krijbolder, Genealogie van het geslacht Crebolder, Krijbolder, Crebolder meergenaamd Krijbolder (ex Krähenbühl van Bern), 1995, ISBN 90-9007957-2, (Generatie VIII6, pagina 41)

ix GENEALOGIE VAN HET ROTTERDAMS-DELFTSE GESLACHT SPINDLER, AFKOMSTIG UIT HET FRANKENLAND, WÜRTTEMBERG (THANS BONDSREPUBLIEK DUITSLAND), per 10 augustus 2009, (Generatie 2.A.3); Bernard J.J.Krijbolder, DER URSPRUNG DES GESCHLECHTES SPINDLER VON ROTTERDAM, in Südwestdeutsche Blätter für Familien- und Wappenkunde, maart 2005, ISSN 0172-1844

[x] Brabants Historisch Informatiecentrum, het voormalige Rijksarchief in Noord-Brabant te ‘s-Hertogenbosch

[xi] Door middel van de website Memoire des Hommes.

[xii] Tekst gedeeltelijk ontleend aan Wikipedia. Terzake bestaat enorm veel literatuur. Zie o.a. overzicht.

[xiii] Inv.nr. SHD: 21Yc875, Inschrijving van Henri Krijbolder, 125e Regiment Infanterie van Linie, stamboeknr. 3959

[xiv] Inv.nr. SHD: 21Yc875, Inschrijving van Henri Krijbolder, 125e Regiment Infanterie van Linie, stamboeknr. 3959

[xv] Bernard J.J.Krijbolder en Gerjan Crebolder meergenaamd Krijbolder, Genealogie van het geslacht Crebolder, Krijbolder, Crebolder meergenaamd Krijbolder (ex Krähenbühl van Bern), 1995, ISBN 90-9007957-2, (Generatie VIII5, pagina 41)

[xvi] BHIC, Toegang: 16 Gewestelijke en departementale besturen Brabant, 1795 - 1814 N.B. Stukken vanaf 1770, Inventarisnummer:**1553**, Titel: Conscriptie, zoals instructies, circulaires, correspondentie en opsporing van deserteurs, 1810 – 1814, Datering: 1810 – 1814, NB: Oud nr. .= Filmnr. F^2I 1338

[xvii] A.R.M. Mommers, *Brabant van generaliteitsland tot gewest* II (1953) 547-548

[xviii] Inv.nr: 21Yc912, Inschrijving van Henri Kribolder, 125e Regiment Infanterie van Linie, stamboeknr. 6763

[xix] Inv.nr: 21Yc912, Inschrijving van Henri Kribolder, 125e Regiment Infanterie van Linie, stamboeknr. 6763

[xx] Adam Zamoyski, 1812, Napoleons fatale veldtocht naar Moskou, Uitgeverij Balans, 2005

[xxi] Generaal Carl von Clausewitz, THE CAMPAIGN OF 1812 IN RUSSIA , (Ellesmere Translation)

[xxii] Bron: Wikipedia

[xxiii] Zie het literatuuroverzicht

[xxiv] Zie het literatuuroverzicht

[xxv] Erfgoed ’s-Hertogenbosch, (BP1792-019-R)

[xxvi] Dit perceel G1174 maakt deel uit van het BAM-bouwblok 10.07

[xxvii] Met grote erkentelijkheid voor deze analyse door de heer Nico Koppers, na een verzoek door mevrouw drs. Monique Ruzius-Brummans van Erfgoed ‘s-Hertogenbosch

[xxviii] Nationaal Archief, Toegang nr. 2.01.15, Inventarisnr. 233, Folionummer 451

[xxix] Nationaal Archief, Nummer toegang: 2.01.15, inventarisnummer: 296, folionummer: 79

[xxx] Inv.nr. SHD: 21Yc871, Inschrijving van Frédéric Spindler, 124e Regiment Infanterie van Linie, Stamboeknr. 2209 ; Tresoar, Coll. Visser, Inventarisnr. NN_01, aktenummer 4713

Geraadpleegde literatuur o.a.:

- Judith Amsenga & Geertje Dekkers, Wat nu?, zei Pichegru, Uitgeverij Verloren, 2004
- Bart Funnekotter, De hel van 1812, Uitgeverij Prometheus, 2015, ISBN 9789045139503
- Lotte Jensen, Verzet tegen Napoleon, Uitgeverij Vantilt, ISBN 9789460041259
- Dr. Johan Joor, De adelaar en het lam, De Bataafsche Leeuw, 2000, ISBN 9067075205
- Dr. Christiaan W. van der Spek, Sous les armes, Boom Uitgevers, 2016, ISBN 97890587556985
- Dr. Joost Welten, In diens voor Napoleons Europese Droom, Davidsfonds, 2007, ISBN 9789058264992

Bijlage:

UNE SÉLECTION (ALORS, PAS TOUS) DE LES ÂINÉS RÉPRÉSENTANTS DES FAMILLES DE MES ANCÊTRES HUGUENOTS FRANÇAIS
+ MES ANCÊTRES WALLONS ET FLAMANDS CALVINISTES
PARFOIS AVEC LEURS COMMUNAUTÉS CALVINISTES EN ANGLETERRE),
+ QUELQUES ANCÊTRES MENNONITES FRANÇAIS,
(TOUS, (OU LEURS ENFANTS), FINALEMENT RÉFUGIÉS VERS LE NORD DES PAYS-BAS,
A CAUSE DE LA PERSÉCUTION RÉLIGIEUSE.

Par : Bernard J.J.Krijbolder, conformément à la publication de mes quartiers généalogiques, publiés dans : Kwartierstatenboek XIII, de la Genealogische Vereniging Prometheus, Technische Universiteit Delft, à Delft, Pays-Bas, 1996

Nom :	Né, environ :	Venant de :
1. Jan Macreel	avant 1563	Hondschoote (F)
2. Magdaleentjen (Madeleine) Mackereels	avant 1600	Geverinckhoven (B)
3. Jacob (Jacques) Mormentijn	16ieme siecle	?
4. Adriaen Braem	idem	?
5. Jean André ?	idem	?
6. Martine des Obry	idem	?
7. Rolandine Duponsey	idem	?
8. Isac Woets	1570	Hoffkerke (Calais) (F)
9, Jacomijtgen Wolffs	avant 1600	?
10. Lucas de Herbecourt	1560	Paris (F)
11. Martine de Can	1570	?
12. Chonette Bouchière	1590	?
13. Anthoine Motte	1590	?
14. Giliame Cosijn (Cousin ?)	avant 1600	?
15. Pierre Waterloo	avant 1570	Valenciennes (F)
16. Jacques de Wever	avant 1566	Izenberge (B)
17. Cathaline de Sainte (de Sinte)	avant 1600	Cambersy ? (F)
18. Christiaen van Duijssen (van Deusen)	avant 1600	Cassel (F)
19. Maicken Honis	idem	Balleuil (F)
20. Rachel van der Walle	avant 1566	Norwich (GB)
21. Katelijne Mahieus Dupnseij	avant 1570	Cassel (F)
22. Jasper Jansz. Van den Stehen	avant 1580	Hondschoote (F)
23. Teijntgen van Nijenkercken (v.Nieukercken)	avant 1605	Hondschoote (F)
24. Catalijne de Bunge (de Beunge)	avant 1605	Roy (B)
25. Andrien Catoire	avant 1600	Roubaix (F)
26. Magdalena de Tombe	avant 1630	?
27. Cathalijna del Ruw (Del Rue ?)	avant 1630	?
28. Gillis Bourgeois	avant 1610	Roubaix (F)
29. Jannetgen Cornelisdr. Glaude	avant 1600	Diksmuide (B)

30. Pierre Collinet	avant 1630	Luxembourg (F/B)
31. Jean Gavare	avant 1610	pays de Liège (B)
32. Nicolas Albert	avant 1610	Luxembourg (L/B)
33. Jean Frémault	avant 1600	Tourcoing (F)
34. Pierre Blanjean	avant 1620	pays de Liège/Verviers (B)
35. Marguerite le Fort	avant 1620	?
36. Abraham van Bocxel	avant 1570	Sandwich (GB)
37. Jean Crama	avant 1620	Verviers (B)
38. Cathaline Loreyn (Lorraine ?)	avant 1620	?
39. Joost Gillisz. van Staveren (van Gaveren)	avant 1620	?
40. Pieter Davidz.	Avant 1600	Steenbeque (F)
41. Pierre Régier	avant 1655	Meteren (F)
42. Jacquemijntgen Malfait (Malevais,Malevaers)	avant 1655	?
43. Leonard le Fingalant	avant 1610	Malmédy (B)
44. Margarieta Jean Pocke	avant 1610	?
45. Philippe Polet (Polé)	avant 1610	Bondues (F)
46. Marie le Mahieu	avant 1610	?
47. Jan Braem	avant 1575	Poperinge (B)
48. Franchijntgen Roelijs (Roelens)	avant 1595	Poperinge (B)
49. Mayken de Vonte	avant 1600	?
50.Balthasar Pagie	avant 1600	Norwich (GB)
51. Charles Le Blond (du Blon)	avant 1590	Picardie (F)
52. Jean Sabin	avant 1580	Tourcoing (F)
53. Barbe del Forge (de la Fose)	avant 1580	Tournai (B)
54. Jean Lagache (l'Agache)	avant 1600	pays de Liège (B)
55. Jean Dieu	avant 1595	?
56. Louis del Deul	avant 1585	Tournai (B)
57. Geleijn de Haen	avant 1545	Poperinge (B)
58. Pierre le Blan(c)	avant 1575	Tourcoing (F)
59. Sonette (Chonette) Mote	avant 1575	Poperinge (B)
60. Henri de Mon	avant 1600	Valenciennes (F)
61. Françoise Carboney	avant 1600	?
62. Philippe Trentsaux (Transeau)	avant 1590	Tourcoing (F)
63. Cathalina del Fortry	avant 1590	?
64. François de Walencourt	avant 1590	?
65. Jean Cleysse	avant 1600	Valenciennes (F)
66. Gillis de Smet(h)	avant 1600	?
67. Passchijer de Vos	avant 1590	Hondschoote (F)
68. Abygel van Boulogne	avant 1580	?
69. Pierre Covin (Chaudvin ?)	avant 1600	Wervik (F/B)
70. Jeannette Fulque	avant 1600	Wervik? (F/B)
71. Mayken Roedijers	avant 1590	?
72. Jean Cousin (Cosijn etc.)	avant 1575	Janmaes (F ?)
73. Susanna Flaman (Vlamincks)	avant 1575	Viana (F)
74. Cathalijne Hosdoe	avant 1600	?
75. Jacques de Grincourt (Graincourt)	avant 1575	Caren/Arras ? (F)
76. Jenne Acar	avant 1575	Arras ? (F)
77. Cathalijne Plantèvre (Plantefèvre)	avant 1610	?
78. Helene Baudisson (Baudesson)	1599	Sedan (F)
79. Renard Jacquemotte	avant 1599	Sedan (F)
80. Mathias Tayspil	1580	Sandwich (GB)
81. Simon de Drolenvaux, Seigneur de Drolenval	1590	pays de Limbourg/Verviers (B)
82. Jean Moreau (Mory)	avant 1600	Valenciennes (F)
83. Jacob Carné	avant 1600	du Palatinat (D)
84. Jenne Barnaert	avant 1600	idem
85. Pierre Duchêne	avant 1600	Sedan ? (F)
86. Anne Amand	avant 1600	Sedan ? (F)
87. Pierre Vanef	1589	Metz et Sedan (F)
88. Barbe Daudiguier	avant 1600	Metz (F)
89. François Cresson	avant 1600	Picardie (F)
90. Packette Bonte	avant 1600	Picardie (F)
91. Lieven Cambier	avant 1620	?
92. Deborah Jans ….	avant 1590	Colchester (GB)

93. Toussain Gillisz.	avant 1630	pays de Limbourg (B)
94. Jacques Monnier	avant 1620	St. Amand (F)
95. Susanne Frémault	1620	Norwich (GB)
96. Robert Dousy (Douzy)	1620	Lille (F) Londres (GB)
97. Michelle de la Ruelle	1620	Lille ? (F)
98. Jacques le Comte	avant 1620	Roubaix (F)
99. Antoinette Go(e)man	avant 1620	Ron au pays de Liège (B)
100.Sibilla Kreszman (Chrisman)	avant 1630	Otterberch (D)
101. Adrien des Bouvry	avant 1630	Leers (F)
102. Adrienne de Montagne	avant 1630	environs de Lille (F)
103. Mahieu Kentye	avant 1630	?
104. Cateline Burijne (Du Rieu,Benris,Buerrié)	avant 1600	Hondschoote (F)
105. Maurice de(s) Pré	avant 1600	Nulgy en France (F)
106. Mathijs (Mahieu) Renet	avant 1610	?
107. Johann Johae	avant 1610	Eupen (B)
108. Jan Seys	avant 1635	Gullegem (B)
109. Jean le Per (le Pair)	avant 1600	Tourcoing (F)
110. Steven van den Bergh	avant 1620	Cambrai (F)
111. Estienne Favoré (Favorey)	avant 1600	pays de Liège (B)
112. Giellis Maret (Marijt)	avant 1600	Renaix (B)
113. Jean Dentare	avant 1580	?
114. Jeanne Paré	avant 1580	Wambrechies (F)

115. Jan Montfoort	avant 1600	Colchester (GB)
116. Marie Galbois	avant 1620	?
116. Jessum Olivier	avant 1590	?
117. Gilles Le Per (le Pair)	avant 1600	Mouvaux (F)
118. Esias Roelants Cocru	avant 1610	?
119. Nicolas Perdu (Parduw)	avant 1610	?
120. Clément Soumening (Sommelin(g)	avant 1610	Otterberch (D)
121. Jeanne Pirot	avant 1610	Otterberch ? (D)
122. Mary Pajé	avant 1610	?
123. Charles Carpentier	avant 1620	Valenciennes (F)
124. Salomon de l'Arbre	avant 1600	Sedan (F)
125. Marguerite Bourgeois	avant 1600	Sedan (F)
126. Thiery Jean Davane	avant 1600	Roucourt (F)
127. Marie Hameau	avant 1600	Sedan ? (F)
128. Guillaume Chaudron	avant 1600	Sedan (F)
129. François Cleis(se)	avant 1630	Valenciennes (F)
130. Eustachius Jansse de Swijger	1605	Hondschoote (F)
131. Pierre Fournier	avant 1600	?
132. Elias Sarteel (Certeles)	avant 1570	Renaix (B)
133. Maycken Beckaus (Bekouw)	avant 1570	Renaix (B)
134. Antony Claris (Mennonite !)	avant 1570	Tourcoing (F)
135. Mary Jans Seruys (Mennonite ?)	avant 1570	Kies/(Guise ?) (F)
136. Martin des Mulier (Mennonite !)	avant 1570	Ronq (F)
137. Margareta Gesquier (Geschiere) (Mennonite !)	avant 1570	Ronq ? (F)
138. Jacques le Leu	avant 1600	Lincelles/Lille (F)
139. Jeremias de Bije	avant 1590	?
140. Sara Merveille	avant 1600	?
141. Vincent Cordonnier	avant 1600	Valenciennes (F)
142. Marie de Breban	1600	près de Valenciennes
143. Lijsbeth Kene	avant 1600	Tournai (B)
144. Jean Colet	1600	Liège (B)
145. Vincent de Beauraing(h)	avant 1600	Mons (Hainaut,B)
146. Adrienne de la Haye	1600	« Loquinge près Quesno-le-Comte en Hainaut » (F ?/B ?)
147. Jan Janse Perquin	1580	?
148. François Mouton	avant 1620	près de Lille (F)
149. Daniel Chareau (Charcan), Seigneur de Briancourt	avant 1620	Sedan/Briancourt (F)
150. Simon Bruyère	1620	Givonne/Briancourt/Sedan (F)
151. Marie Blanchet (Blanché)	1620	Sedan ? (F)
152. Marcus Verlinden (Catholique!)	1620	Hondschoote (F)
153. Marya Winnocxbergen	1635	Colchester (GB)

154. Godefroy Nackem (Naquem) 1630 pays de Julich (D)
155. Samuel Moreau (Moriau) 1600 Valenciennes (F)
156. Jean Christoffel du Moulin (de Moleijn) 1620 du Palatinat
157. Marie Duchêne 1620 Sedan ? (F)
158. Jacqueline le Fèvre 1630 Picardie (F)
159. Adrien Monjé (Moné) avant 1630 Tournai (B)
160. Pierre et sa fille Colombelle du Toict 1640 -1670 Ron/Lille ou Ronq/Tourcoing (F)
161. Antony Grymopon (du Pont) 1630 près deLille (F)
162. Emondt Norel 1630 ?
163. Jasper Loose (Gaspard Louage) 1640 Mons/Hainaut (B)
164. Cornelsi Duk(s) 1650 ?
165. Annetge Brants (Brons) 1650 Douai (F)
166. Pierre (Pieter) de(l) Tombe 1635 St. Amand (F)
167. Quentin du Sar 1630 St. Amand (F)
168. Cathérine Chotin 1630 près de St. Amand (F)
169. David Thylo 1630 Otterberch (D) ou Ottenburg (B)
170. Joost de Meesemaker 1650 Ypres (B)
171. Pauls Spies (Spijses,Spiesers, Piches etc.) 1630 Bruxelles (B)
172. Louis Jenning (Chenin, Jenain) 1620 Liège (B)
173. Etienne d'Engremon (d'Angremond) 1620 St. Amand (F)
174. Aernout Harou (Harroe) 1610 Brueges (B)
175. Barbara de Trofoo (des Troisfaux) 1620 «Hambercour» (Harnoncourt (L) ou Haccourt (B) ?)
176. Pierre et Philippe Gomber(t) (Gombaert) avant 1615 et 1630 Groede et Cadzand (NL)
177. Charles (de) Vincourt avant 1635 pays de Limbourg (B)
178. Jean Bardin (Barbin) avant 1640 Satrimoly / Poitou (F)
179. Magdelaine Carré (Gueré, Caeré) avant 1640 Picardie (F)
180. Daniel Hubert (Oubret ?) avant 1625 Sedan (F)
181. Claes Steekelorum (Stickelorum etc.) avant 1640 Flandres (B) et Colchester (GB)
182. Guillaume et Henri del Croix (frères) avant 1620 Valenciennes (F)
183. Marya Jacques Ciseur (Viseur) avant 1620 Valenciennes (F)
184. Barbara del Forge avant 1620 Valenciennes (F)
185. Abraham Aernouts Brouckaert avant 1630 pays du Goes (NL)
186. Jean Petit 1620 « Han » en Normandie (F)
187. Marie le Fèvre 1620 Picardie (F)
188. Jeanne Pavé (Paveu) 1630 Douai (F)
189. Jacques Molet 1630 Dieppe (F)
190. Claes Jacobs Beseur 1635 Brueges (B)
191. Nicolas Truson (Trison, Treuson) 1640 Brion (F)
192. Margarethe Obry 1640 Brion ? (F)
193. Bastien Buque 1620 Canterbury (GB)
194. Elisabeth Sétrart 1620 près de Lille (F)
195. Daniel de la (del) Tour 1620 près de Lille (F)
196. Roland (Raoult) La Bouré (La Boeré) 1625 Arras (F)
197. Lambert Faliche (Vallis, Falees) 1615 ?
198. Christina Le Grand (Lagrande) 1620 ?
199. Pierijntien Carels de Mol 1620 ?
200. Steven de Melander 1620 Renaix (B)
201. Balthasar Morren 1630 Bruxelles (B)
202. Maria Blare (Blaert) 1620 Colchester (GB)
203. Elisabeth Folie (Foly) 1640 Calais (F)
204. Pierre Bailleu 1640 Calais (F)
205. Solain Colet 1640 pays de Liège (B)
206. Cathérine Jean Frère 1640 pays de Luxembourg (L/B)
207. Michel Fossier 1625 Arras (F)
208. Pyrone du Masurelle 1645 Lanoy (F)
209. Martin Morligran 1645 Lanoy (F)
210. Cathaline Hennebo 1640 Bondues (F)
211. Arnould Mouton 1640 près de Lille (F)
212. Barbara Fyletto (Filleton, Fultus) 1635 Calais (F)
213. Isac le Roy 1635 Calais (F)
214. Jacques Du Sart 1660 Tournai (B)
215. Jehanne le Fever (Le Fébure) 1640 ?
216. Nicolas Allaer (Allard) 1640 près de « Tiras » (Thierache ?) (F)
217. Pierre Petit 1645 Tourcoing (F)
218. Hester du Jardin 1665 Sedan (F)
219. Cathérine le Maistre 1625 Rouen (F)
220. Guillaume Loré (Lauré) 1625 Rouen (F)

221. Isaac La Borde (Laborde)	1640	?
222. Pierre Bourdouduke (Bordalduq)	1635	Douchy, Valenciennes (F)
223. Pieter Staesen (Staetsen, Staats)	1635	Ypres (B)
224. Annetgen Claesdr. Herri	1625	pays de Limbourg (B)
225. Sara Harpigny (Harpinjé)	1640	Norwich (GB)
226. Jean Ligné (Linjé)	1640	Tournai (B)
227. Pieternella Chemin (Soumain)	1710	?
228. Marie du Raa (de Raa)	1690	Lille (F)
229. Jean Delbeque (Delbeeck)	1665	?
230. Pierre Aubain (Obijn, Aubiant)	1660	Lille (F)
231. Maximilien Joseph Bourgeois	1740	Mouvaulx (F)
232. Marguérite Jeanne Crépelle	1740	Mouvaulx (F)
233. Johanna Lommé	1715	Arnhem (NL)
234. Elisabeth Bouchée (Bochez, Brochez)	1750	Venlo (NL)
235. Maria Elisabeth Magnée (Mogening)	1745	Nijmegen (NL)
236. Nicolas Le Febvre (soldat de Pichegru, pas refugié)	1768	Elbeuf, Rouen (F)